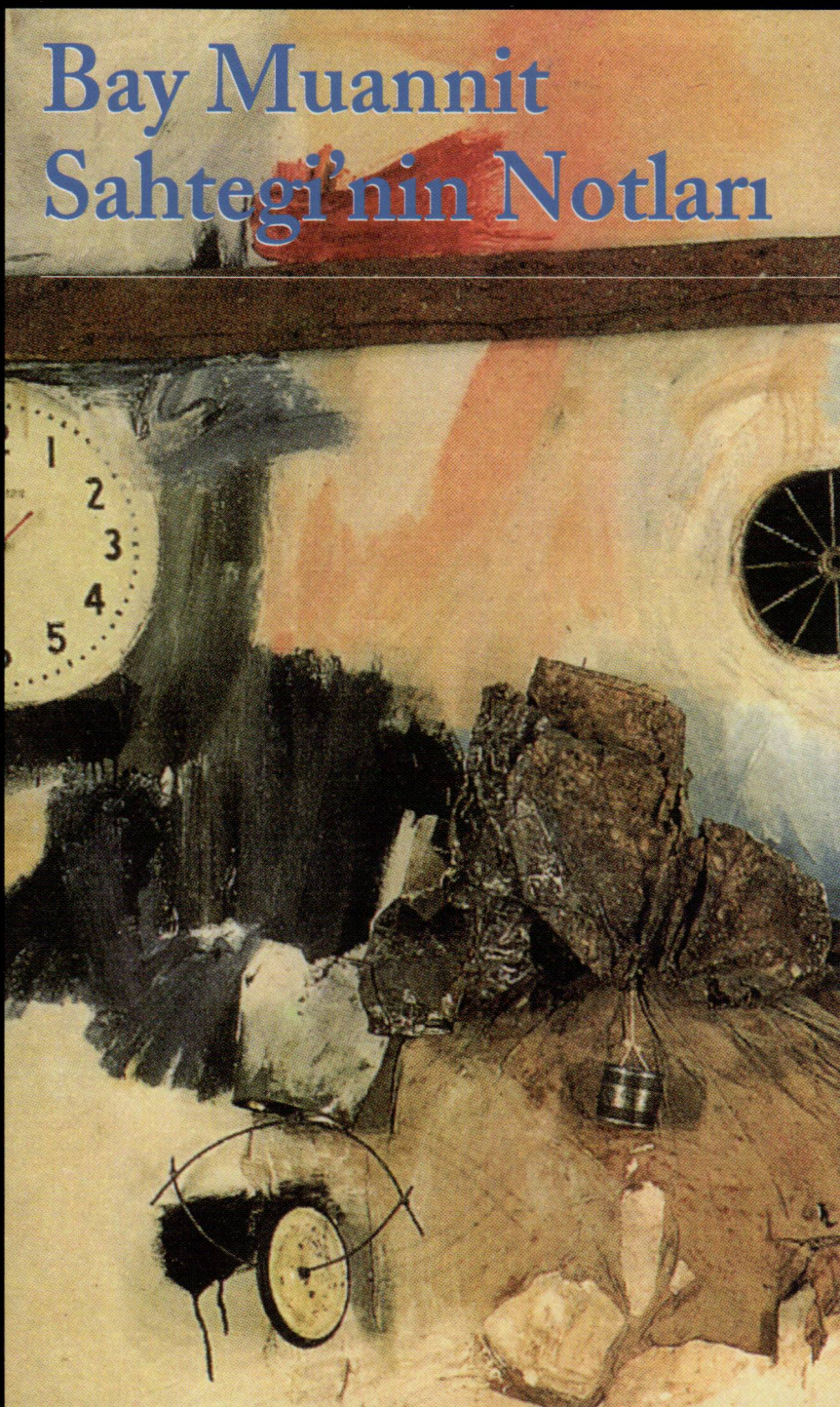
Vüs'at O. Bener

Bay Muannit Sahtegi'nin Notları

ROMAN

YKY

BAY MUANNİT SAHTEGİ'NİN NOTLARI

Vüs'at O. Bener (1922 Samsun - 2005 Ankara). İlkokulu Erzincan'da, ortaokulu Sivas'ta okudu; Bursa Işıklar Askeri Lisesi ve Harp Okulu'ndan sonra 1953'e kadar orduda görev yaptı. 1957'de Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Kamu kuruluşlarında çalıştı; 1992'de emekli oldu.
1950'de *New York Herald Tribune* gazetesi ile *Yeni İstanbul* gazetesinin ortaklaşa düzenledikleri öykü yarışmasına katıldı; "Dost" adlı öyküsüyle dikkat çekti. *Seçilmiş Hikâyeler, Varlık, Yeditepe* dergilerinde yayımladığı öykülerle tanındı. Öykülerinden "Dost" Fransızcaya, "Batak" Almancaya, "İlki" İngilizceye çevrildi. Hakkında, *Vüs'at O. Bener: "Bir Tuhaf Yalvaç"* (Norgunk, 2004) adlı bir kitap yayımlandı.

Yapıtları: Öykü: *Dost*, 1952; *Yaşamasız*, 1957; *Dost*, (29 öykü) 1977; (32 öykü) 1986; *Siyah-Beyaz*, 1993; *Mızıkalı Yürüyüş*, 1997; *Kara Tren*, 1998; *Kapan*, 2001.
Roman: *Buzul Çağının Virüsü*, 1984; *Bay Muannit Sahtegi'nin Notları*, 1991.
Oyun: *Ihlamur Ağacı*, 1962; *İpin Ucu*, 1980.
Şiir: *Manzumeler*, 1993.

Ödülleri: *Ihlamur Ağacı* ile 1963 TDK Tiyatro Armağanı; *İpin Ucu* ile 1980 Abdi İpekçi Tiyatro Armağanı; *Siyah-Beyaz* ile 1993 Yunus Nadi Yayımlanmamış Öykü Ödülü ve 1993 Sedat Simavi Vakfı Ödülü; Edebiyatçılar Derneği Altın Madalya Onur Ödülü.

Vüs'at O. Bener'in
YKY'deki öteki kitapları:

Dost – Yaşamasız *(2003)*
Siyah-Beyaz *(2003)*
Mızıkalı Yürüyüş – Kara Tren *(2004)*
Buzul Çağının Virüsü *(2004)*
Ihlamur Ağacı – İpin Ucu *(2004)*
Kapan *(2004)*
Manzumeler *(2004)*

VÜS'AT O. BENER

Bay Muannit Sahtegi'nin Notları

ROMAN

YKY
İSTANBUL

Yapı Kredi Yayınları - 1866
Edebiyat - 517

Bay Muannit Sahtegi'nin Notları / Vüs'at O. Bener

Kitap Editörü: Murat Yalçın
Düzelti: Mahmure İleri

Kapak Tasarımı: Nahide Dikel

Baskı: Şefik Matbaası
Marmara Sanayi Sitesi M Blok No: 291 İkitelli/İstanbul

1. Baskı: Remzi Kitabevi, İstanbul, Haziran 1991
2. Baskı: İletişim Yayınları, İstanbul, 2001
YKY'de 1. Baskı: İstanbul, Haziran 2003
2. Baskı: İstanbul, Ocak 2006
ISBN 975-08-0616-6

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2002
Tüm yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
Yapı Kredi Kültür Merkezi
İstiklal Caddesi No. 285 Beyoğlu 34433 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23
http://www.yapikrediyayinlari.com
e-posta: ykkultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: http://yky.estore.com.tr
www. teleweb.com.tr

Sevgili
FİLİZ BAYSAL
ATİLA BÖLÜKBAŞI
canım, genç anılarınıza
V.O.B.

Bay *SAHTEGİ*'den
FATOŞ'a;
bağışlaması dileğiyle *sunu* yerine:

(bilmiyorum nedir bu sende olan, bu kapayan
ve açan; yalnız anlıyor içimde birşey
gözlerinin sesini güllerden derin olan)
*kimsenin yok, yağmurun bile, böyle küçük elleri.**

M.S.

* e.e. cummings (Çev. Cevat Çapan)

1

YİNE öldürgen bir intihar sabahı, yirmi miligram *nobraksin* alımama karşın, ellerimin titremesini önleyemiyorum; kaydın bay Muannit Sahtegi, yapma, seni konuşmak değil, yazmak kurtarır derken, yani günlük adı altında ilk üç beş tümcenin yazıldığı günden tam üç yıl sonra, yeniden başlamayı deniyorum. Yoksa, galiba, dün gördüğüm, yanı başında sulandırılmış rakı şişesi, dilenen ihtiyardan beter yıkılmış olacağım. Neyi, nasıl, niçin kurtarmak? Neden bunca korkmak yıkılmaktan, yok olmaktan. Canlılık rastlantısal oluşumu, geciktirilebilir avuntusuna sığınmayacağım, tek kuşkulu güvencem, gücüm bu. Hadi çabuk, iç çek biraz, zayıflığını kimse görmüyor nasıl olsa. Sonra bırakma, salma kendini, yaz ince eleyip sık dokumadan, kim ne derse desin. Ardına kalmamayı erdem saymak, hele günübirlik kime ne'lik yaşamaları kâğıda geçirmemek; unutulurum kaygısıyla başvurulan sığ yöntemlere tepki burnubüyüklüğüdür; bunca ertelemek, durup dururken kesivermek de belki.

Kolay suçlanabilen: zaman. Beni geride bırakan, koyup giden. Ne atbaşı koşabiliyoruz, ne yarışı önde götürebiliyorum. Böylesine amansız, çılgın, yenik boğuşma. Yazarken sözde dural olan, kaçıyor elimin altından. Nasıl ileneyim bilmem! Hani sövgü öfkeni uyarır ya da yatıştırır. Neden bunca doğuştan uygarsın. Hiç insanca yanın yok. Sevemiyorsun. Savın boş. Nesin sen? Oysa isteyebilsen, istemeyebilirdin de. Hadi oradan, bilinçsizliğimin aç bilinci!

Ne koşu! Barış kurulamayacak aramızda. Emekliye ayrılışımın aşağı yukarı on beş gün, ... saat ... dakika farkla yıldönümü imiş; görece ölçümleme diliminde durdurulabilseydi zaman. Demek ben hep geçmişi tüketmemiş varsayacağım, günümden caydım, dakika aynılığından bile söz edemeyeceğim. Her anlatım, yaşamaları değil, ölüm saptamalarının, değişimlerinin karikatür öykülemesi olacak. Ne demeye, üç yıl önce *'bir kurtuluşsuzluk gevezeliği'* demişim. Şimdi bile, hemen, hemenden sonra hemen, bir tansıklık oluşacağı aptal sevinci, kırgın beklentisi içimi karıştırmıyor mu?

Taşıllaşır umuduyla, susku öncesini, yeryüzü çekiminden kurtulamaz bilgisizliği yüzünden, bir demir gülleye bağlayıp çamurlu dibe salmıştım. Derine adamakıllı gömülmüştür, daha da gömülmektedir ola ki, sökülemez, yüzevuramaz, vurmamalı, bugünden gidebildiğimce ileri gidebileyim, saçma'yı saçma kılmayı deneyeyim, geri dönüşlerin artık taşınamazlığında, unutarak, geri dönüşler ve tortulaşmaların havası alınmışlığında bocalayacağıma diyordum, oysa biliyordum, biliyorum demeyi yeğliyorum hâlâ, hep o geçmiş zaman kipi kullanılacak, hiç değilse hangi zaman kipinin kullanılması zorunda kalınacak, onu mu biliyorum demeye getiriyorum, iyi, böyle bir payandasızlıkla nereye varılabilir, ne yapılabilir? Bellek; olması gereken mutlulukları, o sağlam kısırlığı değil, acımaları, acınmaları, yaratılışıma bağladığım, yaratılışının salt kendi dokusal, kalıtımsal, nasıl bozulması gereken bir kimyasal bileşimse, onun uygunsuzluğu, uyumsuzluğunun olanları yazgılaştırdığı, olabilecekleri bile yazgılaştıracağı sanısını yaşatmaya kalkışacak, komayacak silik yazıtlar yerine belki söylence serüvenlerin boy atmasına.

Zaman eğrisi benimle birlikte, bana bağımlı ne denli kendiliğinden çizildiyse, ben zamanı yitirinceye dek, onun ona yükletilen aracısı olmayı benimseme alçakgönüllülüğüne o denli katlanmış görüneceğim.

İşte böyle, değer yargısı derdine düşmeden, elim değdikçe, sıcağı sıcağına, olabildiğince keçiboynuzu ayrıntılar tatsızlığına da bulaşarak *yazmalıyım* baskısına karşı boğuştukça, başlangıç paranoyasında boğulmuş bulur adam kendini.

Elbette, dünün –kendini korkunç kınayarak– içkiyi bırakma kararını baltalayan rastlantıyı canıma minnet bildiğimin ayrımındayım. Bu gece kuruyemiş eşliğinde bir şişe ucuz şarap tuzağının yenikliğine razı olsam da öyle mi başlasam? Başlamak belası.

İnadına *Schönberg*'den yay çekiyor radyo. Dağıtmamak, sağaltmak. İyi gidiyordun, tabipliğin tutmuştu, eski yazdıklarının temize çekilmesi kasetçiliği yeterliydi hani, ne oldu? Lütfen durma, silkin. Yoksa... Hey aygın gündüz! Dingin, dengeli, kıraç akıllı olmaya özenti, gülünçe uyum sağlamak. Yinelemeci olmamalısın. Yine de çalacaksın kendinden. Olmuyor değil mi? Özrün var. Bak, daha birinci sayfanın on yedinci satırından bir sözcük ileri gidemedin. O zaman da gidemeyecektin. Ha bu gün, ha yarın'la sözde beni kandıracaksın. Neden öldürülmeye yaraşmıyorsun anladın mı? Anlaşılmak ille de!

Neymiş, iki nedeni varmış girişimimin. İlki, aşağı yukarı sekiz yılı dolduran, yasal deyimiyle evlat edindiğim çocuğa tuhaf uyduluğumun bir yıla yakın bir süre için kesintiye uğrayacak olması, Fatoş'u uzak bir yabancı ülkeye yolcu etmiştim, ikincisi, yaşımın göstergelerini sönüş yakınlığına yapışık saymaklığım. Başka gerekçeleri yok diyebilsem.

Belli, besbelli, paraşütü açılmıyor ürkütücülüğünü kullanan planör pilotçuğum, umutsuzluk ağıtçısı sen, bildiğim sınırlılığın hacıyatmaz deliliği oyununa kapılıp gideceksin. Gülümse.

YAMACINDA yaşayan, kapılarını bana açmak yanlış dostluğunu esirgemeyen, bence, *İncil*'i öpeyim, çocuk yürekli insanlarla bir geceyi yarılamak, seni duymaya yaradı, özlemini çoğaltmakla bozguna hazır, göstermelik iç dengemi altüst etti. Hiç sinirlenme, geçecek, düzleme, yalına oturmaya çalışacağım. Sabır isteme küstahlığımı bağışla. İlezeliğime mask geçirme telaşı. Tuba gücümü yitiriyorum artık. İvme hızlandı kısaca. Gösterişçi ya da yenileyin öğrendiğim deyimle 'gösterimci kara' olmadığımı kabul edebilir misin? Senin o köpeksi gülüşümlerinin, *Çehov* gözlüklerinin ardında yatanın, öyle ahım şahım yaşam saltanatı olmadığını, hiçbir şeye güvenmeyerek söylememe izin ver.

Bay Sahtegi, yeni olmayan, aklınca duyulmadık biçim engebelerine alıştırmalar peşinde diyeceksin, deme istersen, kimi dostların *iğvasına* kapılıp şiir yarışmasına katılmak avanaklığıma kızagülüyor gibiyim. Onurum batsın. Bence hafife alınmayacak yeteneğimi azdırır umuduma destek olunabilseydi... Avuç açmayı içime sindirsem de, kim, niçin kanını zehirletsin bile isteye.

Herkesin bayıldığı zenaate alışamadım, neye alışabildim ki! Yapım en büyümsenir tutkulara bile yatkın, yetkin değil. Kurak, çorak. Benim habire kızamık döken sataşkanlıklarıma psikasteni aşılayarak, onca coşku sevdalısıyken mutsuzluk doğuran *Pinokyo* çocuğumun sorumluluğunu sözümona üstlenme bunaltısı cabası. Taşıyamıyordum, taşıyamaz oldum. Anlamak işim değil, anlatmak hiç, o da anlamazdan gelmek direnisinde usta. Neden taşıtayım, hele gönülsüzlük apaçık ortadayken. Sen de hoşgörmesene sakalı kurallı adam. Bir gece dayanamayıp, "beni tanımıyorsun" başkaldırını anımsamaklığım kurtarmıyor seni, hâlâ kışkırtılıyorsun. Uzattım.

İmdi kardeş, lotus çiçeklerinin çelebi tohumu, bizim köyün gömütlüğü göründü. Kıvrıldığım midye yatak, nasılsa elimde kalmış sekreter masası, ötemi berimi tıkıştırdığım kapısı mandallı dolabımdan başka satılık güvencem yok. Ha, bir de onarım budalası, mızıkçı daktilom. Onlar da olmamalıydı. Ellerim de, kimbilir kimden kollarıma dikilmiş. Beklenen oldu, kapı önüne konuldum. Sugötürmez haklılığı. Göğüs germenin sınırı aşıldığı için kuşkusuz, yorgan iğnesi sokularak pörsük gövdemin duyarlılığını galiba hiç yitirmeyecek tüm sinir düğümlerine. Ara sıra gereksindiğini umarak uğruyorum yine de ona. Kuyruğum kısık. Deliriyorum dayanmasına tekbaşınalığa. Soluğu, uluduğum şu büro odasında alıyorum. Onu verene de minnet yüklü boynum. Ele güne mutaç bırakamam çocukcağızımı. Huyum kurusun. Bırakamadığım nice nafile alışkanlıklarımın içinde herhalde en horlanmaması gereken ibrişim bunca kaldığı için olacak. O da koptu mu, tepetaklak gidecek yaşam bağı. Uslanmaz genlerimin unulmaz kıskacı. Süt ve rakıyla yaşanabilir savını kanıtlama peşindeki koca resim ustası İmadettin Ruhsavul'un kilidine kimsenin burnunu sokamadığı bir kapısı varmış. Geçerli sevimlilikler yani. Akıl küpü belki, lakin çılgınlık züğürdü sanırım, yenileyin ayrıntına varmış değilim bil, karıcığınla konuş, şu kışı sağ çıkarabilirsem, o yörelere gelmek düşüne kaptırmak istiyorum kendimi. Kapıcılık mı, bana azbuçuk öğrettiğiniz bahçıvan yamaklığı mı olur, kiramı, kopasıca gırtlak giderimi karşılayabilecek bir iş uydurun bana. Yaptığı beyinsizlik sayılan eylemlerin en imparatoru, siyasal sığınma hakkı ister.

Salt tekillik. Bana özgü damaltı. Tavanı yıldızlara bakak olmasın.

Derseniz ki, başka kapıya, alışığım, inini kendin bul...

Tamam canlar. Soyu Sahtegi, muannittir ve tepeden tırnağa ittir, def olur gider, mağarası bol bir yerlere, gidemese de gittiğini varsayar. Canına kıyamaz, o kesin.

.....

YOLCUMU hava alanından geçirirken, geleceğe yönelik kişisel, bir yandan onun adına kaygılarla çırpıntılı yüreğim, öfkeyle soğuma arasında yalpalayarak benimle başetme savaşımını epey kazanmış gibiydi. Vurgu duraklamasını da yavaşlatsa, hele bir durdurabilse, soluğumu körüklemekten cayabilse beklentim, gitgide umarsızlığa dönüştü. Göğsümdeliğini duyuruyor bana inat. Eylem ne benden, ne ondan gelebilecek. Anlaşılan önyazgı yine ahmaklığa yargılı kurbanına sünepe oyununu sürdürüyor ve ben her zaman olduğunca yufka direncimin de kırıldığını kavrayamayarak, iyicil yenilginin bilincinde bile olamadan, olana bitene yarı baygın bakakalıyorum. Onunla birlikte giden kız arkadaşını, göz kapakları yangılı babası, gözsularını sicimlendirmiş doğurgan kalçalı anası, bir dolu al dudaklı tanışı, akrabası uğurlamaya geldiler. Fatoş, "bir sen varsın yanımda duran", dedi. Böylesi umulmaz duygu kaçağının, tek benim vefalı, dost olduğumu sezdirmek kurnazlığı, gereksemesiyle pek ilgisi yoktu sanırım. Yalnızlık giyinen, yalnızlık soyunandı, yakınmaya salt bu yolla hak kazanıyordu ayırdında olmadan bana kalırsa. Neden gitmesi gerektiğini sora sora gidiyordu işte. Gerekçeli olsun olmasın, gereklilik inandırılmışlığı, ikilem sancıları canından bezdirir insanı. İlengen, burunduran, dayanamayacağımı sandığım gerçek *Robinson*'luk çukuruna yuvarlanacağımı duyumsama alçaltıcılığı, yalvarmaya değin vardırınıştı gurur kırıcılığımı. Boyuna suçlanmıştım. "Başımı sokacak bir çatı olsun alırmadın bana." Alamayacağımı, zırkorkaklığımı bilip durmasına karşındı, bu süreğen hırpalama. "Bir kez olsun beni dinle!" Geçmiş ola. Gidilecek, gülünç olunamaz elaleme. Şimdiye dek aklım neredeydi. Hiçbir yerde olamayan aklımın nerede olduğunu ben ne bileyim. Geçirmeye gelmek istememiştim oysa. Küskündüm iyice. Kaçınılamazlık kötü huy-

lu uru, istencin yönlendiremediği antikorların darmadağın saldırılarıyla ara sıra duraklasa bile, kemirgenliğini geliştirdi hep. Söylemiştim de gelmek istemediğimi, ama arabalı arkadaşının 'mazeret beyanı' üzerine hava alanına otobüsle ulaşılmasından başka çare kalmayınca, omzunda heybesi, büyük ağır bavulu, tıkış tıkış çantasıyla, 'güç durumda kalır'a sarıldım. Saydam, kemik parmakları, dal kollarıyla şuncağız ne eder, ne eyler, oracığa yığılıverir. Çatı sözcüğüne zoraki indirgenmiş burgu sızlanma, hep kendine çevrik olmasını doğal saydığı ilgi genişlemesini nasıl daraltmaya zorlandığının açıklama aracıydı. Evine düğümlenmişti tüm yaşamı. İyeliği başkasının, onca kendi evinin sandık odasını bile, somut acı çekerek, sadece benimle bölüşebilir görünerek, buyrukkuluymuşumcasına bana kullandırabildiğini unutuyor ya da anımsama boşluğunun, ılıyabilir birlikteliği nasıl fokurdayan hınç magmasına, işkence çarkına dönüştürdüğünü bilmiyordu. Algı yetisinden yoksun olsaydım, ne ikiyüzlü barışkanlığımla övünür, ne döğüşkenliğime, kıyıcılığıma dövünürdüm bunca. Anlıyorum Bay Sahtegi, siz, tükenesi çirkinliği korunmaya değmez bir kara *kelaynak,* ses vermez bir plastik çıngıraksınız. Karşılıksız sevgi yanılgısının ayrımdalığına belbağlayabilseydim bari. Sarı parlak yüzeyinde marley döşemenin, bir çift topuk izi, kaşlarının eğrilmesine, benzinin uçmasına yetiyordu. Kapılar şimdiden sürgüleniyor, hızla yüzüne kapanacak– demir parmaklıklı kulesinde durma beklediği kurbağa prens çıkagelmeyecek. Aynalarda yansımaya dayanamayacağı çağ gelip çattığında, iyiltmeyen tuzsularına boğulacağını, yıkımını kendine hiç açıklayamayacağını, yakıştıramayacağını kestirebiliyordum. Sağlıklı sayrılar mıydık yoksa? Eziyet edenle edilen tanısı için kesinliği kuşku kaldırmaz kanıtlar değildik herhalde. Köksüz karmaşıklığım, gizlemeli'ydi ona bakarak. Deliceleri kış uykusuna yatırmalı en iyisi. Onunki belki daha açık, seçik. Kesişebilirdik canım! Düş mutluları topunuzun canı cehenneme!

.....

FATOŞ'un beni kucaklarken bedenindeki titreme, kuş yüreğine akıtıldığı belli gözyaşları o an içtendi – bir tutkal türeviydim, kauçuk ağacıydım gözünde herhalde.

Uçak birden, beklenmedik açıdan burnunu dikine kaldırarak, kademeli, çok hızlı tırmandı, düzelip boşluğunu biçerek gökyüzünün, ufaldı, gözden kayboldu. Hâlâ el sallanıyordu. Birçok insan sevdiklerine *Tanrı*'nın kavuşturması dileğiyle, birbirinin sırtını sıvazladı. Bana da bakıldı uzak yumuşaklıkla, kuşkusuz hukuksal bağ kurulmadan önceki 'neci'liğim üzerine yoğunlaşan dedikodular anımsanarak. Babası yerindeki adamcağızın tomur kızcağızı kandırdığı kösnük imgelemelerinden, öznel, kıskanç boşalım tatlarından utanılsa da kurtulunamayarak.

Yine de, ya da o pişmanlık duyusu yüzünden, çökkünlüğüme kıyılamadı, dönüş otobüsüne doğru yollanırken çevrildim, benim de aralarına alındığım iki dolu arabalı konvoyla kente yol aldık. Beni bindirdikleri *Renault*'yu kır saçlı, otuzunu yenice aşmış, yarısı duman renkli gözlüklü, direksiyon simidini kısa tırnaklı eliyle kullanan, şık, şarlak bir genç adam kullanıyordu. Yanında bir kolu dirseğinden kesilmiş, daha irikıyım biri... Arkada, ortamızda, kuaför yapımı, koku gidericisini bol püskürtmüş bir orta yaşlı kadın.

Yarına mı? Bakalım.

1 Ekim 1979 Pazartesi, Saat: 22.45

7 Mart 1984 Çarşamba gecesi, *Ali Ekber Çiçek*'li aynı saat gecesinde beş yıl öncesi yazımının yanlış günahını işlemek düşüyor yazgıma, çıldırılır. Ne olmuş? Doğru günahlardır yaşamaya

değen. Günah, günah nedir sorusunu soran meraklının kalpazan yüreğine saplı *Bursa* bıçağıdır daha doğrusu.

Anlatımızı, galiba ağlatımızı abartarak dillendirelim hele. Cumartesi, ertelenemez ertesiler – ille de hangisi, önemli mi? çağrıldığı halde bugün, hangi bugün? çıkagelebildi camcı. Balkon kapısının büyük boy camının macunları kavlamış, yer yer dökülmüştü. Belki altı aydır söylenip duruyordu Fatoş, "yaptıralım." 1974 yılı Temmuz'unda taşındığımız evin her yanını elden geçirdikten sonra beden hurdalığı, koma duygusuzluğu çöreklenmişti algıdolaşımıma, tinografime! Etmediğini, demediğini komamıştı Fatoş. Boyacılarla tartışır, onarımcılara karışır, sonunda deli taşlayıp kıyametleri koparark *İstanbul*'a yollamıştım fırlamayı. Pencere-duvar bitişimindeki açıklıkların çimentolanması, kapı arkalarına takılacak çengel askılıkların çapraz tahtalara denk getirilerek vidalanması, içinde kokulu köpüklere gömülenemeyecek banyo teknesinin yan duvarlarına avret perdesinin üzerinde kaydırılacağı çelik borunun tutturulması, hava boşluğuna açılan çerçevesi mantarlaşmış küçük pencereyi söktürüp yerine yenisini taktırmak, kalorifer böceklerinden korunmak için davlumbaz deliğine naylon telörgü gerdirmek, tüm dolap altlarına raf yaptırmak, tarım koruma ilaçları satan kurumdan aldığım yarım teneke böcek ilacını yağlıboya ile karıştırarak, beşinci fıkrası kaymış omurgamın sancılarına dayanmayı gazi'lik sayarak o *mel'un* duyargalı yaratıkların yumurtalarını bırakabileceklerini sandığım her bir yanı birkaç kez boyamak, yalama muslukların, bataryaların contalarını, pirinç-döküm iç organlarını değiştirtmek, küfeyatmış bakır boruları, bokemmez rezervuarın hava almış plastik topunu yeniletmek, kasalarına oturmayan anahtarsız, yamuk kapılara işlerlik kazandırmak, dışkapı önüne mermer kestirip yapıştırtmak, en rezaleti banyodaki taşlaşmış çimento adacıklarını sekiz on şişe tuzruhuyla eriterek altındaki karoları ortaya çıkarmak, (ağzımı, burnumu tülbentle kapayarak, tuzruhu buğusunu içime çekmemek için verdiğim uğraşın da pek bir yararı dokunmamış, belki bir ay canım çıkasıya öksürmüştüm, yine de yaranamamıştım Fatoş'a, parlaklığı gitmiş karoların, keşke öyle bıraksaymışım!) bir teknisyen arkadaşımın yardımıyla ayaklı lambaların, çamaşır makinesinin,

elektrikli aletlerin, buzdolabının, radyonun konumunu ayarlamak, sigortaların dayanabileceği amper yükünü saptamak, hangi odalar, bölümlerle bağlantılı olduğunu belirleyerek içlerine öğütlenen sayıda bakır tel sarmak, birinden ödünç aldığım matkapla ağır çerçeveli resimlerin asılacağı duvar yüzeylerinin uygun yerlerine dübellerin sığabileceği delikler açmak, köhne konsol aynasının sırını kaplatmak, demir-tahta karışımı uydurma kitaplığı monte edebilmek için burnumdan gelesiye saatlerce uğraşmak, perdeleri çekmeyeceği belvermesinden anlaşılan rayların yeniden vidalanması, hole bit pazarından alınma fanusu, öbür avize taklidi zırıltıları tavandan sarkıtmak, yanmayan balkon ampullerini, komut düğmelerini değiştirtmek, topraklı prizler yaptırmak, kısa kordonları uzatmak, izolebantla güvenliği sağlamak, cıvataları gevşemiş ütü masasını adam etmek, daha neler neler... öf, içime lav sıcaklığı bastı, bana düşmüştü. Aklımca, öyle zırt pırt onarım işlerine burnumu sokmayacaktım, rahat edecektik, yine hafta sekiz, gün on dokuz birtakım aksaklıklar çıkıyordu elbet. Fatoş, mızırdanma, sızlanma, yakınma, söylenme, iğneleme yollarını yerine göre kullanarak işe beni koşmak kolaylığındaydı. Kızım, elinin altında telefon. Çağırıver adamları. Tanıdılar bizi gayrı, yolmaya can atıyorlar zaten. Kapıcının elinden de az çok geliyor ufak tefek işler, sıkıştırıver eline beş on liracık, açar sana tıkanan evye deliğini... Olmaaz, onun yaptığından hayır gelmez. Onarımcılar kadın sözü dinlemezler, şişirip gider, üstelik analarının nikâhını isterler, başlarında erkek bulunmalı... Oynatacağım. Ama suç bende. Her yükü... Ne çok ayrıntı yaşamın canına okuyor. Mutfak dolaplarının rafları habire alınan çeşit çeşit bardak, kristal, seramik vazo, küçüklü büyüklü tepsi, boy boy şişe, ıvır zıvırla dolu. Kullanılsa bari. İkide bir boşaltılıp ise toza belendi nakaratıyla yıkanacak, kurulanacak, yerlerine konulacak. Koy melamin, kaldır melamin! (Şu kadınlar ne tuhaf! Ola ola melamin lafımdan alınmış Fatoş. Şimdi porselen tabaklar diziliyor sofraya.) Şeytan tümünü indir şangır şungur, kır at diyor. Dünya dolusu para harcanmış bütün şu hırdavata. Allah canımı alsın. Zorum neydi acaba. Bir odalı, ufacık sofalı bir evde oturuyordum. Her şey kendime göreydi. İkinci bir cezve, çatal, kaşık, bıçak, tabak gereksizdi. Çamaşırımı kendim yıkı-

yordum. Bir gömlek ütüsü sorunu kalıyordu, onu da sokak komşum sağır, bodur temizleyici Hüsam Usta'yla çözmüştüm. Üstelik okuyabiliyordum. Külüstür pikabımdan sağdan soldan ödünç aldığım plakları dinleyebiliyor, sızıncaya kadar içebiliyor, soğuk havalarda çorabımla falan dalıyordum yatağa. Pijama bile ağırlık veriyordu üstüme. Fatoş kızımız bu eve dadandığı sıralar, hiç de huylanmış görünmüyordu yaşadığım ortamdan. Beni adam etmeyi tasarlıyormuş zahir. Etti. Kanalizasyona döndüm. Ödüm kopuyor, sigaramın külü dökülecek diye en biri halıya. Gitti, sanki o korkunç vıdı vıdı, leylek bacak evin içinde dolaşıyor. Kurduğu mayınlı düzene öylesine uyarlamış ki beni, salondaki koltuğa oturup, bacaklarımı orta masasına uzatma eylemini beş dakikadan çok sürdüremiyorum. Kalkıp-yemek masasını çevreleyen hasır iskemlelerden birine değil, bana ayrılan demir ayaklı sandalyeye tünüyorum. Durmadan sigara içerek, küfürler ederek, yerimden kımıldanamıyorum... Yeter! Bırak yanıp yakılmayı... Sultan uyardı. "Balkon kapısını dalgınlıkla açık bırakırsın Muhannet bey", (düzeltmekten caydım. Ben ki güya Muannit beyim, caydım. Hep ters, yanlış, akla ziyan işler becerdiğime göre adım neden doğru olacakmış?) "rüzgârla hızla çarptı mı, tuzla buz olur camlar. Haberin yok, cam fiyatları aldı başını gitti. O orta camın yenisini taktırayım de de bak. Tam bin iki yüz lira." Uy anasını! Elli liraya kapattık işi, camlar macunlandı. Beş dakikalık işmiş meğer. Sağolasın bacı. Bu eve girdiğimizde aylık kirası yakıt dahil, 1425 liraydı. Aklım duruyor. Hemen *Kızılay*'da simit satarken imgeliyorum kendimi. Onu da kıvıramayacağımı bile bile. İyice para korkağı oldum. Fatoş'un gidişiyle aylığının katkısı da ortadan kalktı, kaldım mı benim emekli aylığına. Ne halt edeceğiz. Sultan on beş günde bir gelsin, razı olunmadı, ev evlikten çıkarmış. Yalvar yakar oldum, gitme! Şu yaşımda ne yaparım ben. Her mihnete katlanabilirim gibi de, yemek işinden hiç anlamam. Bırak pişirmesini, kotarmasını, hazır pilavı ısıtıp yemeye bile üşenirim. Resmen aç kalırım yahu! Leblebi-rakıyla yetinir, pek midem kazınırsa helva, peynir ekmekle *kifâf-ı nefs* eylerim. İşte asıl bu nedenle Sultan haftada bir mutlaka gelmeliymiş. Bana soğuk bir şeyler hazırlar, kuru köfte, zeytinyağlı pırasa, çorba falan yaparmış, bir hafta idare edermişim. Canım ha-

zır temizlenmiş tavuk alıp haşlamasını da mı beceremezsin? Becerdim. Köpüğünü de almak gerekirmiş meğer, taştı suyu, berbat oldu ortalık, temizleyeceğim diye canım çıktı. Sorsana Sultan'a şu evcil hayvan nasıl pişirilir, ben ne bileyim bir tavuk haşlamasının bile kuralları olduğunu. İstersen öğrenme. Önce şu rakıya sarılmayı bırak arkadaş, şakası yok. Dokuz bin liraya kiralandı yanı başımızdaki daire, aynı boyutlarda –bir buçuk oda, bir küçük salon– bizimkiyle kullanım alanı. Biz beş bin lira ödüyoruz. Ev sahibi eski kiracılık hukukuna ne denli saygı gösterecek bakalım? Hiç değilse iki bin artırın dese, yandım. On iki bine yeni ulaştı benim aylık. Hani bunun elektrik, havagazı, su parası, kel başa şimşir tarak telefon gideri? Sultan'ın gündeliği, kör boğazım. Nasıl çıkarım işin içinden. Aldığın ikramiyeyi de çar çur et, sonra? Kal ortalarda dımdızlak. Ateşi hızla yükselen hastanın nabzı gibi gün gün fırlamada fiyatlar. Şu halde, haftada bir alınan *Gırgır* dergisine paydos. Hayatımız gırgır zaten. Fatoş kıkırdayacak diye alınıyordu, vay yavrum vay! Sigara yakmak için kibrit mi, çakmak gazı mı hesaplı? Ölçümleyelim. Ona göre karar verelim neyi tüketeceğimize. Bulaşık soğuk suyla yıkanacak. Gerekmedikçe tabak kullanılmayacak. Çorba hariç, her türlü besin elle yenebilir. Şofbenden alacağım sıcak su, havagazı saatini kimbilir nasıl ışık hızıyla döndürür. Bir salonda bıraktım yüzlük ampul, öbürlerini söktüm, koydum mutfak dolabına. Holdeki süslü dalgayı da yakmayacağım, yandı mı ampulü sökmesi bela. Küçük vatlık ampul bile bulunmuyor üstelik. Has ekmek neme. Bakkal ekmeği üç gün idare eder. Soğuk suyla tıraş olmaya alıştırmıştım zaten kendimi, üç dört aydan bu yana. Sıcak susuz edemezdim, çüş! Cuma günü haşlanan tavuğun çoğu duruyor daha. Bugün kokladım, biraz ağırlaşmış mı ne? Et daha dayanıklı galiba. Hemen iç kısımlarını öğlende yedim, gerisini kemiklerinden iyice sıyırıp buzluğa koydum, ne olur ne olmaz. Kıymığını ziyan edemem. Pilavı da payreks mi diyorlar ne, bir derin kâseye aktardım, tencereden. Yoğurdu tattım, ekşir gibi, kaşıkladım acele, suyunu diktim kafama. Böbrek taşına, kumuna iyi gelirmiş. Şimdilik sesi çıkmıyor. İkide bir böğürtür namussuz, bereket çabuk atabiliyor, dökebiliyorum, ama ağrısına dayanmak felaket. Fatoş'u uyandırmayayım diye sabahlara kadar

kıvrandığım geceleri anımsıyorum, karnımda sıcak su torbası, *baralgine* tabletlerini birbiri ardına yutmama karşın. Birinde zehirlendim, ne var ne yok çıkardım da paçayı kurtardım. Bilmez bile. Günde bir domateslik –ufağından– vitamine izin var. Hıyara, yeşilliğe para vermek abes. Bir sigaradan vazgeçemiyorum. Rakı lüksü kapıdışarı edildi. Ne güzel *Bafra*'ya alışmıştım, ağızlıkla falan. Yazın bir paket *Samsun* keyfi berbat etti her şeyi. Genellikle öğleden sonra yazıhanesine uğradığım Dayıoğlu'nun kristal sigaralığa koyduğu kuru Samsun'lardan çöpleniyorum. Aklımca iki günde bir paket yetecek böylece. Bıyıkaltı güldüğünü gördüm bir keresinde, sırtını dönüp. Haklı. Haftada birden fazla yıkanmak yasak. Kızımız, "kokuyorsun babacık!" deyip iki kez sokuyordu beni banyoya. Dırdır korkusundan yalapşap yıkanıyordum. Çaktı elbet numaramı, "girmenle çıkman bir oluyor, bu ne biçim yıkanmak!" Sana ne be! Koynuma mı giriyorsun? Biriyle ilişki kursa da evlense, başımın derdi. Pek şaştınız değil mi? Yirmi beş yaş fark var aramızda. Evlat edinenlerin karıştırdığı haltlarla ilgili hikâyeleri yakıştırmaya kalkmayın bana da. Boğarım! Görenek baskısı deyip geçemem, o gözle bakamıyorum ona, bunca basit davranışımın nedeni, yoksa *itikâfa* çekilmiş papazın teki değilim...

Unutuyor kanadımın altına hangi koşullarda sığındığını, ütülüyor kafamı. E, ben de titiz mitiz, bakılıyorum diye, türlü huysuzluklarına, hırçınlıklarına, densizliklerine katlanıyorum. Sonunda etti ağzıma. Kalıbımı basarım o at suratlı, genç deve kandırdı bunu. Anlaştılar, güya sezmedim, yüzlemedim. Oysa, biliyorum yüzüstü bırakacak kızı, olağanüstü kıtakıl zira benimki. Nesine tutuldu acep zıpırın? Tutulduğunu da sanmıyorum. Bıktı, bir çıkış yolu olsun da ne olursa olsun. "Döneceğim babacık. Korkma. Bana fırsat ver, ne olur." Verdik bakalım ne olacak? Sinirlendi mi, korkak, mımıntı, tembeltroş; yumuşadı, korktu mu, babacık. Cadı! İçim acıyor bir yandan. Yeteneklerini pisi pisine harcıyor. Ben göz delisiyim. Gözetimciliği, her an üstümdeliği olmasa vurulabilirdim bal gibi. Yeşille ela karışımı, koskocaman, hüzne batık, nemli gözleri. Ağladığı zaman –ne kadar da duru damlacıklarla doluyor gözleri– çılgına dönüyorum. Çünkü o zaman güzel, canayakın, tatlı şırfıntı. Ne bilsin

bu yüzden tokatladığımı. İçini çeke çeke, "vurma babacık!" dedikçe daha deliriyorum. Ağzımdan köpükler saçılıyor, adinin bayağısı küfürler. Bir kez karşılık vermedi, ağzından hak ettiğim canavar sözcüğünü bile duymadım. Kuşkusuz körkütük sarhoş olduğum geceler... of, of... kes rica ederim. Niye gitti? Soruyorsun bir de... Sevmek, kul köle, zilzurna âşık olmak istiyor, yaşamak istiyor dolu dolu. Öğüt dinlemek, hırpalanmak yazgısı. Eli mahkûmdu da ondan mı dayanıyordu o da, ne bileyim. Sonunda deve meve, bir dayanak buldu sözümona, kaçtı. Dönecek, perişan dönecek hem de, hiç kuşkum yok. Peki ne demeye bu çapraşık birliktelik zincirini kırıp atamıyoruz? İkimiz de ödlek, zayıf insanlarız. Birdenbire çökmedim, çökerek bu günlere geldim, hiç kimseyi hele oncağızı suçlamaya kalkışmamalıyım. Gecelerim sızıncaya dek içerek, uluya uluya ağlayarak geçiyordu, gündüzleri incelik, efendilik oyunumun aldatıcılığına sığınıyordum. Bir oda bir sofalı evimde, inimde tek başıma gebermeliydim hiç değilse. Kendimi yönetmekten yoksun yapıma bakmadan, acımaya sarıldım. Zayıfın zayıfı kurtarması olası mı! Güçlü geçinmeye ne gerek var? Hoş güçlü kişiliğine, görüntüsüne inandığım, imrendiğim nice insan tanıdım, daha büyük gürültüyle yıkıldılar. Benim yapımdakiler taze erik dalı misali kırılmıyor kolay kolay. Gerektiğinde acındırarak, edepsizleşerek, dahası saldırarak yaşamlarından kopamıyorlar. Kendimi yok etmenin her çeşidini imgeledim sadece. Ölümüme yas tuttum. Böylesi bir davranışın acı değil, çoğu kez kızgınlık oluşturacağını bildiğimden. Bana ben acıyabilirdim. Zavallı Binali, amcasının tabancasını soktu ağzına parçaladı beynini. O bilgi tutsağı can adam, daha otuz beşinde bile yoktu. Ama ölüm ışıyordu gözlerinden. "Her şey beklenebilir", demişti, inceliğinden rahatsız olduğum, her kımıldanışı simetrik, ölçülü karısı. O da söndü, ama kireç akı yüzüyle yaşamaktan cayamadı ardından. Uyurgezer canlılığını, belki de kendini sürekli suçlamayla ödeşilebileceği içyargısını doyurmak için koruyordu. O kadar sarsmak istedim, donuk yüzü gevşemedi, hep itti, uzaklaştırdı ilgimi. Bir duygusal gelişim etkisiyle ona eğildiğimi, baktığımı sanıyordu sanırım. Oysa tek benzerliğimiz 'dayanmak', 'kurban' yüzsüzlüğüydü.

2

DÖRDÜNCÜ ayı dolduran içki bağımlılığım; –'kurban' sözcüğünde bırakmışım, sabah kesin kararlıydım, bırak artık şu tiksindirici alışkanlığı– yüzsüzlük bir yana, yollarda düşüp handiyse kolumu, bacağımı kıracak boyutlara vardı. Rakı, bira, votka, ne bulursam kafama dikiyorum. Gözümü açtığımda konyak. Yine de sözde ekimi belli etmiyorum. 1983 yılının 31 Ocak günü altmış bir yaşıma yol aldığım şu sıra, 1979 yılının anılarına nasıl dönebilirim? Gitgide azgın isteklenmeler; kepazelikten beter utanmazlıklar yaptırıyor. Yılların açlığına başkaldırı bedenim. Geceye doğru on beş miligramı buldu *diazem.* Önceki gün akşam ilk kez tavan fırdöndü yatağa girdiğimde. Eh, iyi diyordum bir yandan, abbas yolcuyuz galiba. Kalktım sürüne sürüne, bir beşlik daha. Her yanım ağrı, ama duymasızım. Ne güçlü direnç, şaşılır. Kaç hafta geçti aradan makinemin başına oturmadığımdan bu yana. Hesabı şaşırdım. Bu büro odasına taşınalı iki ay olmuş. Topu (24) sayfa. O da, ne başı belli ne sonu. Devam mı, tamam mı? Kahve de yok. Pek gerekliydi. 'Fazla çamaşır da çıkarmamalı', demişim, 1 Ekim 1979 Pazartesi gecesi yazdıklarımın bir yerinde. 'Sultan haldır haldır yakıyor havagazını. Büyük radyomun pilleri bitince almayacağım yenilerini. Sekiz pile yüz altmış lira ver, bir ay bile dayanmasın, olacak şey mi?'

(Şimdi Fatoş'un başucunda. Bilmiyorum ne verdiğini. Beş katı olması doğal. Artık ipin ucu, ortası kalmadı.)

...Küçük radyoya alırım belki üç tane. Telefonla konuşmak

pek darda kalınmadıkça yasak. Enfarktüs geçiririm de, kolum uzanabilirse, ambulans çağırmak için mi gerekebilir? Umarım *trinitrin* gibi bir zayıflığa sarılmam. Yaman ağrısına dayanamazsam ya? Kendime morfin yapmasını bilmeliyim. O marifetim de yok. Tık! gidebilmeli, uzatmadan, merasimsiz. Çok rahatıma düşkünüm, çok. Ölüm bari göze göz dişe diş gerçekleşmeli. Hiçbir şey *Vernel*'lenmeyecek efendim. Nereden çıktı, tombul karnına –sırma saç, süzgün göz– kadın başı yapışık plastik şişeler. Havluların üzerine yumuşak iniş yaptırıyorlar, kamera oyunlarıyla. Eşek sütünden banyolarımız eksik. İlahi *Metin Eloğlu! Camel*'ini binlikle yakam mıydı, bilmem nerene ne verem? *Nâzik tenimiz* hırpalanmasınmış. Seksen türlü deterjan, doksan çeşit şampuan... (İşhanının bodrumu, dansing midir, gazino mudur ne halttır, bir boğazlanasıca karı aynı yayık, adına şarkı dedikleri çığırtılarını sirenleştiriyor, beşte bir aklım, ne olur çıkma. Ya da çık çığrından in aşağı, kat kat boyalı, şamandıra kıçlı, inek memeli yaratıklara salya akıtanları; hüngürtü pazarlayıcılarına alkış tutanları kurşuna diz. Sakın yargılama, hoşgörme. Rahim duvarına tutundukları andan beri kulaklarına üflenen, midelerine indirilen ekşimik çorba bunlar deme. Sabah akşam minibüslerde, saz salonlarında, evlerde, televizyonda, meyhanelerde... Canım Tanrı'cığım lütfen sağır et beni, en iyisi al canımı. Nükleer güçlerin sınırlandırılmasına ne gerek var. Basıverin yalvarırım büyük patronlar kırmızı düğmelerinize. Hepimizin sorumlu olduğu şu mültiyozluk yok olsun. Uzun ettim elbet. Yani bir ben mi kalacağım taş taş üstünde bırakılmamışlığın ardında. *Havva* da gerek öyle ya, döllenmeyi bekleyen! Yeniden yaratma özünü korumak mı? Öyle bir öz mü var sanıyorsun. Gelinecek nokta bundan farklı olacak ha! Kapa çeneni *Hırsız Saksağan*, yaralı ceylan! Işınla kendini o eski, yalın zamana.)

...Bir denk düşürüp *Ulus*'a uzanmalı, arapsabunu almalı. Saçlarımı mafya babası sanmasalar usturayla kazıtacağım. Koltukaltlarım koku giderici diye yutturulan fısfıslardan fısfıslanmayacak. Yanıma sokulanlar dolma burunlarını tutsunlar. Vurma jilet, hamamotu, uzasın kılların, Batılılaşsın, salkım saçak. Pastırma da yemeli. Beter kokmalıyım. Pastırmalı ter kokusuna

bayılmalı herkes. Parababalarının apışarası oyunlarına aldanmamalı, çiş kokmalıyız vatandaşlar, köpek tersi. Alışırız ve kalkınırız. Tabakhane işçilerinin canı yok mu? Balık karnı yaranların, tezek yoğuranların, öküzleriyle koyun koyuna yatanların. İnsan sevmesin, erinin osuruğu mis kokar derdi, rahmetli büyükanam. Birimiz leylak koktu mu işler karışır bayanlar baylar. Biz leylak kokamayız. Birimiz sümbülleşmeye kalktı mı, hepimize aşşağılık kompleksi gelir. Ben kendi payıma, feryatlı figanlı arabesklerle ruhumu besleyemediğim için uyumsuzlaştım. Doğrusu ayıp ettim, kendi başıma bok yedim, sizlerden ırak kaldım. Yeşil sabun neme yetmiyor. Dişlerimi, misvak nereden bulayım, tuzla ovarım, hadi olsun olsun da karbonatla. O da lüks ya, neyse. Belediye otobüs işletiyor, daha ne istiyorsunuz. İtile kakıla balık istifi gidiliyormuş. Gidiliyor ya! İlle niye dolmuş, kabalarınız yayılacak plastik minder üstüne. Azıcık eziyete katlanamıyorsunuz. Eve dönerken birkaç gün önce otobüsle, iki buçuk liranın kavgasını veriyordu, bir avurdu avurduna göçük adamcağız. Üç arkadaş binerlerken, içlerinden biri bir bilet, bir beş liralık atmış kutuya. Meğer öteki de kendi biletini atmışmış. Soruna sahiplenildi. Canı burnunda insanları yara yara şoföre ulaştı, anlattı durumu yüksek sesle. Yeni binenlerden birinin atacağı iki buçuk liralığı ya da bileti kendisine vermesini istiyordu. Şoför soludu. Nereden bilecekti kutuya bir kişilik fazla bilet atıldığını? Yolculardan bir ikisi –üstübaşı düzgüncelerden– iki buçuk lira için değer mi'ye gelen mırıltılarla canlarının sıkıldığını dışavurdular, öbürleri suskundu. Ağzı yüzü oynadı genç adamın, parladı. "İki buçuk lira bizim gibiler için büyük para anladınız mı tuzukuru vatantaşlar!" İlk durakta, gözleri kançanağı, attı kendini otobüsten dışarı. İkinci durağa kadar zor dayandım. Daha üç duraklık yolum vardı. Burnumu çeke çeke yürüdüm. 'Yürü hayvan oğlu hayvan yürü!'

...Fatoş'u yolcu ettikten sonra, dönüşü anlatıyordum galiba. Arabalı takımının 'tehlike savuşturma' öyküleri. Nasıl kurtardım ama'lar, şarampole uçtuk da burnumuz kanamadı'lar, yüz kırkla gider de '*riks*'siz(!) kullanır ha'lar. Ortamızda oturan hatun sol elini gizlemek sevdasında gibi. Evli olduğu belli olmasın mı acep nedir sıkıntısı? Oysa arabadakilerin tümü bes-

belli evli. Onunla şakalaşmalarındaki sululuk, elatma numaraları eleveriyor medeni durumlarını. Ben pinpiriğe aldırdıkları yok. Kızılay'da indim de işkence bitti. Midem bağırıyor. *'Zafer İşkembecisi'* servise başlamıştır sanırım. Yöneldim. Görünüşte dolu her yer. Sakalları uzamış, pazen, yakalıksız gömlekli, karakuzu bakışlı birinin önü boş. Yanı da. Çöktüm. Komi, yağlı paçavrasıyla indiriverdi yere masadaki kırıntıları. Pat küt birer çatal kaşık kondu önümüze, bir bölü dört ekmek, şişe suyu. Garson damladı, teri süzülüyor burnuna doğru. Gözucu bakıştık sofra komşumla. Aşevine gireceğim sıra, kaldırımdaki el arabasına dikine konulmuş dikenli tel yumağından sıyrılayım derken, damalı gömleğimin üst cebini taktırmıştım, yırtık sarkıyordu, yüreklendik birbirimizden. "Çorba" dedik, hemen hemen aynı zamanda. Şıp geldi buğusu tüten demir taslar. Sırayla sirkeyi, tuzu boca ettik içine, kocaman birer lokma ekmeği tıkarak avurdumuza, kaşık çalmaya başladık. Isındı bayağı içim. Ne yemeli sonra? Aklımın ucunda, ama bozmuş usta ustalığını ya da ne versen ziftlenecek millet, sirke mirke zor kapatıyor, iyi temizlenmemiş işkembenin sağlığında işlevi belli kokusunu. Yine de eğip tası, suyunun son damlasını bile mideme indirdim. Burnum tastan ayrılmadan "kurulu pilav" deyiverdim. Arkadaşım "tas kebabı" demesin mi? Şaştım. Aşdaşlığı bozmasına da sinirlendim azıcık. Tas kebabı kimbilir kaç paps? demek ki neymiş, görünüşe aldanmamalıymış, parayla iman... Ben, tatlı niyetine bir üzüm hoşafı çekerim belki. O? bakalım göreceğiz, hapur hupur yutuyor patatesleri –et nafile, birkaç parça ya, olsun– bezelyeleri sektirmeden, bol ekmek eşliğinde. Ağırdan alıyorum, elinin tersiyle silerken ağzını daha, "şekerpare" buyurdu. Vay! Canıma tak etti gayrı. Ayıptır bu senin yaptığın aslanım, nispet verir gibi. Ola ki var bir bildiği. Hele sabredelim, önce onun hesabı görülsün, benimkinin ceremesi üç aşağı, beş yukarı kestirilebilir. "Elli beş" dedi, garson şipşak, ekmek su dahil. Eh, bizimki de olsun olsun da 'kırk beş'. İyi be! Adam bir teklik de bahşiş salladı eğri tabağa fiyakalı, yarım ağız "afiyet olsun"u bastırıp gitti. Yak bir Bafra. Hiç değilse üzüm hoşafı iyi giderdi ya, vazgeç. Geldi hesap. "Kırk sekiz, elli". Hoppala! Eloğlu *et* yedi, biz kuru'lu güya, üstünde altı yedi adet kuru fa-

sulyeli pilava yattık, bu nasıl iş? Şekerpare üstüme mi yıkıldı yoksa? Sorsam ayıp olacak. Öfkelendim. Anladın mı şimdi işin püf yanını. Garanti-bahşiş yüklü, garsonla ahbap, ayı. Yok bir de tabağa bahşiş bırakacaktım. Uzattım elli kâğıt. Aldım üstünü. Fırladım dışarı. İşkembeci mi yok, bir daha ayak basarsam bu kazıkçı aşevine Arap olayım.

...

Şu meret gömleğin yırtık cebini de nasıl gizlersin. Sol elin göğsünde mi dolaşacaksın? Gülerler adama, Mevlevi mi Alevi midir nedir? Hem Kızılay burası, büyük olasılık bir tanıdığa rastlamak. Ne acınır bana artık kimbilir? Başdanışman emeklisi Bay Muannit Sahtegi. Allah Allah, yırtık cepli mintanla dolaşıyor ortalarda. Güldüm. Ye kürküm ye'ye amma önem vermişiz. Sıkıntı kasıklarıma vurdu. Sıcak, yazdan beter. Şaşkın. Bilmem neren açıkta değil a, bu utanma nenin nesi? Allah layığını, beter belanı versin. Yürü, bas git eve. Yorgunum, ama inatçıyım, dolmuşa yönelen bacaklarıma birer *şedit* yumruk, yön değiştirttim. Ula, ula *Yukarı Ayrancı* otobüsü kalkmak üzere, attım kapağı soluk soluğa, yüksek basamağa ayağımın tekini koymamla birlikte... lakin pantolonumun kıçında bir cırtlama oldu galiba, hadi bakalım bir dert daha aldık mı başa, gazladı şoför, sarıldım parlak çubuktan sarkan tepemdeki meşin askılığa, terli, kirli ellerden renk değiştirmiş, kaygan askılıklar. Devrile, yoğrula yıkılarak insancıklar birbiri üstüne, gidiyoruz, bastıkça acımasızca frene şoför. Hırdavatçı Kaplan Kardeşler'in gemi taklidi görmemişlik apartmanı yöresinde oturabildim boşalan bir koltuğa yığılırcasına. *Denizatı Pastanesi*'nin bahçesinde *unisex* modasına uymuş oğlanlı, kızlı grupçuklar, piçkuruları, kikir kikir gülüyorlar, açıktan oralarını buralarını elliyorlar birbirlerinin, *pepsi*'lerini, *coca-cola*'larını yudumluyor, çukulu, kedidilli dondurmalarını kaydırıyorlar boğazlarına usturupluca. Tatlı hayat. Ah anam ah, onların yaşında taş-ekmek, karne dönemi yaşıyorduk biz.

Kapıda çıkardım ayakkabılarımı, camiye girer gibi. İyi eğitilmiş fino köpeğiyim. Fatoş, evi bana bırakınca yatağa ayakkabılarımla girerim sansın hâlâ. Öyle yıldırmış beni. Şimdi banyo-

dan çıkacak, vır vır edecek bir bahane bulur korkusuyla ayaklarımın ucuna basa basa dolaştığımın ayrımına vardım. Tüh! Ne yapayım ben şimdi. Unutuyordum az kalsın. Nazike bu gün gelecek değil miydi *İstanbul*'dan, hem de pek cici, pek hoş bir İngiliz hatununu da getirecekmiş yanında. "İhtiyar kurt, için açılır!" demişti telefonda. Fatoş'un gideceği günden birkaç gün önceydi. 'Aman ha! Ben yokum diye bizde kalmaya kalkarlar. Kimseyi yatağımda yatırmam, bilesin babacık!' diyerek sinirlerimin içine edeceğini düşünmüştüm de bereket, sözünü etmemiştim Fatoş'a. Büyük yüreklilikle, "Bizde kalırsınız canım, ne olacak." İyi de, yemek işi ne olacak? Lokantaya götüremem, yıkım. Buyrun İnegöl Köftecisi'ne. Kendin geliyorsun, nazım geçer a Nazike, şu İngiliz dişisini nereden çıkardın? Bakalım hele 'üstelik' *Arçelik Buzdolabı*'na. Giderayak bir şeyler yapmıştı kızımız. Sanki dokuz ay yetecek. Yanına biraz ak peynir, iki yarım domates doğrarsın. Artık bir şişe *Dikmen* aldırıver kapıcı *Satılmış Nemutlu*'ya. Bu ad, soyadı aslına uygundur, ölümsüzlüğe hak kazanmıştır. Elli beş kâğıt? Bu işi paklar. İçki 28 Eylül 1979 gecesi bırakılacaktı zaten, bir bardak da sana çıkar. Nazike, ucuz şaraplara karnı toktur, içmez bildiğimce. Dolapta bir tek vişne suyu var *Tekel*'in, onunla yetinebilir. Oh oh! Bol, soğuk, sabunsuz suyla yıka elini yüzünü, kim koklayacak? uyu biraz. Dün gece karabasanlar falan, berbattı.

Nazike-Susan ikilisiyle *bolero* gecesini çizimleyip çerçeveletmeli miyim?

3

DOLAŞIK, aman vermez biçem oyunlarını bozmaya, anlaşılırlığa yöneldiğimi kanıtlamaya çabaladığımdan bu yana övgüler almaya başladım. Bu gün Tevfik Soylu telefon etti. Ne yaptığımı artık biliyormuşum! Ne diyeyim doğrudur! Okumuş, dayanıp, Muannit Bey'in notlarını...

...Fatoş incecik tüycüklerine dek âşık, ağlıyor gülüm, kuğu boynu bükük, *Tavukçu*'da hıçkırıyor kardeşler! Ölürüm diyor, gel de dayan paşam. Ben de âşıktım bir zamanlar, *'maziye bak ne kadar şen'* değildik, sandal devrildi kurtulamadık, adama gülerler, daha da bilmem ne zırva avutmacalarla, nutuklarla geçiştirilen geceyi dürüp büküp, sokuyorum altına kafamı. Yarın da, şu anı belasına aklını takmış Nuh evladımla konuşacağım. Ne kadar kalebent yaşamalarda çinekop avcılığı? 1984 yılının on bir Nisan'ının saat yirmi üç köpüklü sularında...

...

Döneyim anlaşıldı önyıllara. 7 Ekim 1979 Pazar, saat 22.00. Altı gün susmuşum. *'Şişli yolundan çıktım Bomonti yoluna – Şık şık monşerleri taktım koluma.'* Dilime kırlangıç oldu bu gün, Fatoş'a özlem mi başladı yoksa. Oysa nasıl boğuntulu geçti şu son aylar... Kaç kez kudurdum, tak etti burama. Vurdum, sövdüm. "Dolaşmasana öyle yarı çıplak ortalarda! O dürbünlü moruk pencerede!" Daha yarım saat geçmeden hem kendi barbarlığıma, hem Fatoş'un değişmezliğini kusur saydığım denge aldırışsızlığına –sanki ben pek dengeliyim de!– aslında güzelim çocuksuluğuna lanetler yağdırıyordum o başka. Çözüm yoktu. Talla-

hi. Öyleyse sıramı savmalı, cavlağı çekmeliydim uzatmadan. N'eyliyor acep bu saatlerde? 5 Ekim 1979 Cuma, aldım kartını, *Londra*'da sabahmış, öf o ne bilgiç laflar, ömür kız. "Emperyalist düzenin kapitalist yöntemlerine yenik düşmek... vb." "Ben niye buradayım, hâlâ bilmiyorum." İçi boş bir tümce tepede. Burunlarından getirmiştir, kuşkum yok İngilizlerin, hiçbir yeri, yöreyi beğenmeyerek, sulamıştır sıçanları tek başına kalınca. Müstehaktır. İngilizler de elbette. Anası telefon etti, *Menemen*'den. 4 Ekim 1979 Perşembe. Meraktan ölüyor. Bu geriye dönüşlere tarih düşürmek niye? General *Wellington*'ın anıları sanki. İleride şaşırmasın aman yazın tarihçileri. Cevdet'in kartı da aynı gün çıkageldi, *Strasbourg*'dan. Ne çabuk dost bulur, şirinlik muskası, ciğerine sokulur adamın. Kulakları çınlasın cin oğlanın. Denemelerimin taslaklarını saklayacak da, hani *Kafka*'nın bir öyküsü daha bulundu deniyor a, bay Muannit Sahtegi'nin yok ettiği kimi yapıtlarının karalamalarını ortaya çıkarmak onuru da onun olacak! Bunca yüceltildiğim için sağolsun da, bence boşuna yatırım! Çocuk! Ben daha senin çağlarında akıntıya kürek çektiğimin ayrımındaydım, var kıyas eyle. İmdi nasılım?

Ölüm, süzmüş gözlerini / Testi yazıtlarında sözügeçmez / Uzun fısıldadığı sen değildin hiç / Geceye yineler ak doğumları. Ne demekse!*

...Oysa, elimin altından kaydıkça zaman... –uzayda yitip yeniden mi dönsem n'aapsam? Birkaç yüzyıl kazanırsın ha, seni köftehor! Boşuna bağırtmadım kendimi, "beni bana kul etme!" Bağırıyorum da ne oluyor? *'Amacım ne olabilir?'* diye mi yırtınıyordu, o bitişik kara kaşlım, *Gary Cooper*'a fark atar selvi boylum? *Aaaa, Beee, Ceee...* Fatoş! durur durur, ummadığım ses saptırmalarıyla, bastırırdı kahkahayı bana. Ama çatlaak! Çaydanlığı her yıkayışta, içinin suyu sızsın diye tabaklığa burunüstü koymamı eleştirir, tabaklık çay rengini emer, kıçüstü bırak buyururdu da fıttırırdım. Ona inat, o da bana. Hay! bu ne karın ağrısı çekişme... Şu burunsalığı kim söküp atacak, ısıramayacaksan, *dobermann*'lığın kaç para. Parçala bakalım Behçet! Ne diyordum? Ha, anası! Doğurduğu yetmiyor, üzünçler, suçlama-

* *"And, Death once dead, there's no more dying then."* W. Shakespeare. (Bu da benden: Nazire! Yazık ki, bir kez ölmüyor ölüm, ölüp ölüp diriliyor! M.S.)

lar cabası. Ne yapar, ne eder yaban ellerde, gurbet çayırına salınır mı gencecik eşek sıpası! Ağzı kalabalık avutmanlık ediyorum, avurdumu dolduran sövgüleri yutup. Aldı telefonu bu kez de baba rolündeki ihtiyarcık. Nasıl bungun, ezikti, bizi çay bahçesine götüreyim derken; 1959 model, bir *Dodge* kamyonetti galiba kullandığı hantal araç –ne de anlarım ya araba markalarından– tıksırıp kalmıştı yarı yolda, it, kak, a'ah serildi kaldıydı solugan beygir misali. İlle de can verecek ölüye. Girdi ıkına sıkına şasinin altına. Yüreği buruk, içi yıkık. Kaldırımda bekleşiyoruz, üçümüz. Fatoş, ben, anası. Dinlemiyor. "Mazlum bey biraderim, yapma, etme, dikilmeyelim yeter. Binelim bir paytona..." "Bırakamam. Kelebek camı kırık. Takım taklavatı yürütürler. Stepneyi çalarlar. Az sabredin." Kırk yıllık şoför. Daha ne müzelikleri adam etti. Dayanamadı sonunda Fatoş'un anası. "Biz gidiyoruz. Ne halin varsa gör. Pısırık herif!" Sabah ezanı okunurken eve döndüğünü anımsıyorum adamcağızın. Gözaltları mosmor. Ama kapıda takası, sırtlayıp mı getirdi ne yaptı? Kutlamadım. Kaşgöz arası yarım bardak susuz rakıyı tutuşturdum eline. Dikti kafasına bir solukta. Gözleri yaş içinde. Yaşarsam, Fatoş da bulamazsa dengini, yandım. Kapının önüne konulurum herhalde, yine anası insaflı, başının üstünde yerim varmış. Bu gün de –her zaman değil sanki– Fatoş'la, anasıyla, babalığıyla bozdum aklımı. Güya Nazike'li, Susan'lı gece anlatılacaktı. Anlatayım bari. Ne gün evbozuntumuzu onurlandırdılar? Unuttum. Saat 15.00 sıralarıydı, saate bakmadım, atıyorum, zır telefon. Yüreğim ağzıma geliyor nedense, şu aygıta alışamadım gitti, yıllardır evin gediklisi oysa. Açtım. O. Papatya sesiyle, trenin üç buçuk saat gecikme öyküsünü of'lu puf'lu ayraçlara bölerek kulağıma sığdırdı. Komadan çıkamayacağı besbelli babasının bir oyununu sahnelemeye karar vermişler, kızını son provaya çağırmışlar. Ne gelişme Tanrım. Yazarı tanımak istekleri, ayrıntılı hem. Yönetmen çok ısrar etmiş, niyeyse? Adamcağızın bilinci uyanıkken neredeydi aklınız? Peki, *Euripides*'in, *Sophocles*'in, *Aeschylus*'un gündelik kişiliklerini kim açıklayabilecek? Hem bilinse ne çıkar?

...

Gösterişli, genç irisi, konuşması civcivlidir; günahı boynuna bay yönetmen, tanıştıklarında, hafif kesilmiştir mutlaka. *'Çok hoşluklar'* yaptığına göre herif, Nazike'nin deyimiyle. Neyse, "geleceğiz akşama doğru" dedi. "Buyrun", buyurdum. İngilizle de ne yapacağız bilmem. Durmadan çevirmenlik edemez ki, entelekt hatun. Bir yandan, ne demeye taktı arkasına, neyin nesi, kimin fesi deyip söyleniyorum, bir yandan 'fena güzel' kışkırtıcılığına karşı sözde hah-mah ederek meraklanmaktan da kurtulamadığımın bilincinde olmanın –neymiş efem?– öfkesini yaşıyorum. –Öhhöm! Kördüğüm tümce kurma hevesime yine de bayıldım!– Tükenmez kalemle yazmak, böylesine ufarak ufarak üstelik, orta parmağıma nasır bağlatacak, ağrısından keseceğim galiba, hızımı alamadığım halde. Hele az daha dayanalım. Kadınların çıfıtortaklığı. Kendilerini övdürmek için, türdeşlerini göğe çıkarmak. Kirpiklerine diyecek yok, Allah için, mavi gözler de çakımlı, çekimli, büsbüyük, iyi, ama gerisi? Ben *Anadolu* erkeğiyim arkadaş, kalça dediğin oynamalı, yılan balığını anımsatmalı. Kıtıkminder, geç! *'Good Morning, How are you'*dan öte anlamam bu dilden ben ya, Nazike'nin İngilizcesi de İngilizceymiş hani. Dagıl dugula getirdiğini pek güzel sezdiğimi sezmese, 'ben de pratiğimi geliştiriyorum böylece'ye neden gerek duysun? Hiç de 'Bıyıtıfıl, fayn' değildi yani cicim, *telaffuzunuz!* Serüvensevengillerden haspam anlaşıldı. İşine gelen, yarayan sözcükleri de öğrenivermiş şıpın işi. Soyları kuruyasıcalar, hizmet ettirmek, başkalarını kullanmak, sömürmek için yaratılmışlar. Baktı ki, saçları atılmamış yüne dönüşmüş, gerdanı hindi bir moruk, kırıttığı bile fazla. Başı ağrıdı hemen. "Ben var çok baş çatlamak. Bir banyo almak, yatmak. Müsaade olabilir?" "Yes, tabii. Ama yok, bizde köpük tablet banyo! Duş, okey?" "Ah, duş. Elbet. Teşekkür".

Susalım. Sultan'ın helmelenmiş, kırmızı biberi bol kuru fasulyesine –ısıtmaya kalkışmadan– yumulup, devrilelim.

8 Ekim 1979 Pazartesi, Saat: 12.45

Dün gece iyi tirildedim. (23 Nisan 1984 Pazartesi gününün bakkal dönüşü: *Efes Pilsen*'in şişesi 100 lira olmuş. Tekel'e zam

yok daha. Ver yavrum dört şişe. Sigaranın da eli kulağındadır. On paket de Samsun. İlk şoku atlatalım.) Bu kış kaloriferler ne mene yakılabilecek, kestirmek olasız. Anladınız elbet. 1980 kışından söz ediyorum. Dün kat malikleri toplantısı yinelenmiş. Dayıoğlu'nun evinde yatakaldığımdan ve dahi bir alay hırtullahın günlük sıkıntılarla ilgili –sanki mağara kovuklarında yaşıyorlar– vıcık yakınmalarının, sıcak çaylar, kuru pastalar eşliğinde dinletileceğini, tasarruf edilecek diye fakir Satılmış'ın kapısına elektrik, su saati taktırılması benzeri utanmazca önerilerin konuşulacağını bildiğim toplantıya, üstelik kiracı sıfatıyla ne diye katılacakmışım? Yetmiyor değil mi hafakanlarım. Sabahleyin Satılmış'tan aldım haberi. Adam *–anfizemli–* ağzı var dili yok, yumuşak başlı. Dört, birer ikişer yaş aralıklı bızdık, köroğlu, yatalak büyükanayla birlikte yedi baş tek odada yaşamlarını zar zor sürdürüyor. Satı kadın arada bir tabak bulgur pilav ikram etmeyi de unutmuyor, inceliklerinden ağabey dedikleri şu ben yapayalnıza. Oybirliğiyle karara varmışlar, ki kapıcının durumu bizden iyi! Oturduğu yerin kirası dört bin Türk lirası eder. Gerçi tüpgaz kullanıyorlar, ama su, elektrik bedava, işte bu olamaz. Olmazsa, iyiyse değiştirin koşulları imansızlar. Hele kapısında alesta *Mercedes* kısrağına binip giden badem bıyıklıya ne demeli? Siz olun kapıcı, ha? Yedikleri naneye bak. Burnum musluk, şakırdamaya başladı bile. Oysa aspirine bile para harcamak niyetinde değilim. Kışa giriş dönemi tehlikeli. *Asya* gribi yakaladı mı, buyrun cenaze namazına. Kendime de içerledim. Ulan, bir battaniye daha var yüklükte, atsana üstüne, ne büzülüp üzülüp duruyorsun. Öyle ya, Fatoş kızar. Tozlanır sonra. Kılıflanmış bir kez, öldür Allah kullanılması yasak. Hiç değilse çift çorap çek buz ayaklarına. Yürek tulumbası basamıyor artık kanı oralara değin. Zaten eğri dürüst bir şey yemiyorsun. İç yakıt nafile. Çemişe döndün, olur mu? Artık yarım limona kıy. Bayat belki, olsun, bir adet de *Degest* yut. Dayıoğlu'nun evine bu üçüncü yemeğe çağırılışım. Elim boş gidiyorum. Dayıoğlu takılıyor: "Sen ki, Devlet Memurluğu'nun en yüksek derece-kademesinden emeklisin, böyle zangırdayıp durursan başkaları n'etsin?" Haklı da, korkuyorum, korku dilenciliğinden korkuyorum iki gözüm, var mı ötesi. Geçen yıl mıydı, karısı, o, ben İstanbul'a gidiyor-

duk, takamız dedikleri *Citroën*'leriyle; yolda mola verildikçe bir şeyler zıkkımlanılıyor. İstifimi bozmaz görünüyorum. Dayanamadıydı Dayıoğlu. "Akrep mi var güzel abim cebinde?" Sırıtmakla yetindim, içimden söylendim. Akrep de var, çıyan da, ne sandın şişgöbek yeğenim? Tuzumuz yaş bizim. Geçen gidişimde sayelerinde –neredeyse adını bile unutacağım– levrek fırında ziftlendik. Sade mutfak harcamalarının on sekiz bin lirayı bulduğundan söz ediyordu Dayıoğlu. Para kazanma zekâsına diyeceğim yok. Benim bu türlü zekâlardan, akıllardan yoksunluğuma hiç değilse incelik gereği tembellik denildiğinden haberliyim. Daha doğrusu salaklığıma böylesi özürler bularak kendimi bağışlatmaya çalışmayı marifet saymaktayım! Kestirmesi, dokundurmalarla kanatsınlar yüreğimi zararı yok diyemeyecek denli de bencilim. Bilmem anlatabiliyor muyum? Anlatamıyorsun elbet, hem anlatmak uğruna bunca çalışkanlık niye? Her ne hikmetse, benimle yaşamlarını bölüşmeye önce pek gönüllü olduklarını unuttular diyelim, bari sonra suçun sadece bende olmadığını belirtmeye –ara sıra, *kerhen* de olsa– gerek görmeyen kadınlar kelek kafama vurdular ha vurdular, azla yetinmek huyumun huysuzluğunu mezeke sakızı ettiler. İlkinin kısacıkmış ömrü, ikincisi iyi dayandı doğrusu, geç de olsa, erkek kadınmış neme gerek, bastı gitti, üçüncüsü çabuk pes etti, "çekemem bu alkolik herifi, korkunç cimri üstelik." Sus, sus *müfteri Mavi Sakal*, bela ağına yakalanan sanki onlar değil!

...Hele Dayıoğlu'nun armağanı, yirmi yıldır sırtımdan çıkarmaya kıyamadığım, ilik yerleri tiftiklenmiş paltoyu alalım omuzlarımıza. Bacaklarım dondu. Buzkutusu *mübarek* ev. Kışı yumuşak geçerli bir yerlere göç etmeli düşleri gerçekleşemeyecek, orası belli. Yaşam inadına, tutkunluğuna, sevdasına saygı duyduğum bir dostun deyimiyle bu *başköykent*'in killi toprağına, az proteinli gübre olacağım anlaşılan. İşe yararsa iç organlarımın, iskeletimin, tıp öğrencilerine eğitim malzemesi olmasına diyeceğim yok da, ölümlü de olsa hiçbir canlının, *Dalton* hastası gözlerimin ağtabakasından uzayda cim karnında bir nokta, şu zevzek dünyayı gördüğünü sanmasına dayanım yok. Atın sülfürik asit sıvısına boş beynimi, yok edin, yazılı vasiyetimdir.

Saat 13.30'a geliyor. Toparlanmalı. Dayıoğlu'ndan papara yemeden. "Dünya yıkılırsa bir kere kalınır altında. Pis pis düşüneceğine kalk gel. Konyaklı halis kahve içireceğim sana." Nasıl da bilir dayanamayacağımı. Dul Müşerref Dombay bayılıyormuş bana laf aramızda. "Kendi kendine haltlar karıştıracağına, yatıver kadıncağızla canın çektikçe, sevaptır. *Gazosmanpaşa*'da dayalı döşeli evi var. İki de dairesi kirada, ne sandın. Burnundan kıl aldırmıyorsun. Fatoş ne yapar bensiz. Bulur yolunu hiç üzülme. Anlamıyorum. Vallahi *mazohist*'sin. Kendine acımaktan, eziyet çekmekten hoşlanıyorsun, hiç kuşkum yok. Doğaya kafa tutmak kimsenin haddi değil. Baksana bana, ev, kaşık düşmanı, çocuklar, tamam. Yedikleri önlerinde yemedikleri artlarında. Onların da işlevi beni rahat ettirmek. Sakalımı bile karım tıraş eder benim, bilir gömleğimin yakası kırışıksa nasıl kıyameti koparacağımı. Gönlünü de ederim elbette, ne varmış bunda? Şen şakrak sekreterimle fingirderim. Karda gezer izimi belli etmem. Bunca alık varken, para derdine düşmez adam, eğer azıcık akılcığı varsa. Ben boş verdim fakülteye makülteye. Sen okudun adam oldun, ne işe yaradı sorarım sana. Altmışına dayandım bahanesi. Ben senin gençliğini de bilirim. İlle de gönlün kayacak! Öylesi, sana göresi yok, bu yaşa geldin, hâlâ kafan almıyor. Geçir sırtına cübbeyi, müşteri bulmak bana ait, bak bakalım başını kaşıyacak vakit bulabilecek misin. Memleketin yarısı, öbür yarısından davacı neredeyse. Komisyonumu alırım ha, bak ona göre."

...

Su toplamış şehadet parmağım. Ucuz tükenmezin köşeli gövdesinden. Kesin ayrılış armağanı kalem kutusunda iyi bir tükenmez olduğunu anımsadım. Kullanmaya kıyamıyor muyum? Pek özenirdim *Scheaffer* marka dolma kalemim olsun. Otuz altı yıl Devlet kapısına git-gel'den sonra emekliye ayrılışım nedeniyle eksik olmasınlar iş arkadaşım memurcuklar, aralarında para toplamış, bilmişler gibi bana o markanın dolmasını da, tükenmezini de alıvermişlerdi. Hadi doluksama bakalım. Ne biçim erkeksin sen be! İçin kocaman, bol gözenekli sünger. Sıkıldıkça su bırakıyor. İşte hepsi bu. Doldur mürekkep, al eline berikini, ya da ötekini, yaz, dümbük!

9 Ekim 1979 Salı, Saat: 20.15

Haberler'e on beş dakika var. Gazeteye sabahleyin üstünkörü göz gezdirmiştim. Çarşıya giderken buldum Fatoş'un mektubunu posta kutusunda. *Canterbury*'den gelen ilk feryat. Dışyüzümü birçokları keyifli bile bulur, içim kara. Bu çocuk ya susar, ya sızlanır. Habire sıkılır. Sıkılınca da mıncıklayacak elbet, ıcığını cıcığını çıkaracak yanındakinin, olmadık ıvır zıvırla uğraşacak, uğraştıracak. Başucunda bir kitap, aylarca bitirilemez. (O yüzden mi iyi bir *W. Faulkner* yorumcusu.) Akşam bastı mı, öyle ucuzundan olmayacak hem, gösterişlisinden lokantalarda kafa çekmeli. Bir zamanlar, kesemiz elveriyordu zahir, *Kral Çiftliği*'ne dadanmıştık. Haftada iki, üç damlıyoruz. Efendi, sevimli yöneticileriyle de ahbap olmuş. Safa pezevengi tontoncuğum. Şimdilerde Tavukçu'ya çoktan razı. Orada bile, buz geç geldi diye surat sallıyor, salataya burun kıvırıyor. Patates tava, vıcık yağ. Hamsi mevsiminde paçayı kurtarıyorduk, bundan böyle ne yapacağız? (28 Nisan 1984 Cuma notunu düşelim. Dün gecenin ölçülü hesabı 1900 lira. Hah-ha, fatura alırsanız, 190 lira vergi iadesi alırsınız. O da içkiyi hesaptan düşmezse patron. Peki en az yüzde on bahşiş ne olacak? Pardösü tutma parası. Yağmur deli gibi indiriyor, at kendini taksiye, 350 lira da o, etti mi sana net 2250 lira. İyi kötü, sözüm yabana danışmanlıktan aldığım aylık, artı emekli aylığı, onun aylığı, ucu ucuna yetişiyor harcamalarımızı karşılamaya. Şirkette saygılıca davranıyor, çok yüklenmiyorlar üstüme, ama nereye kadar. "Hizmetlerinizden dolayı teşekkür eder, bundan sonraki yaşamınızda sağlık, mutluluk, başarılar dileriz" yollu bir zarfı masamda bulabilirim her an. Ne yaparız diyorum, umurunun teki değil. O zaman düşünürüz. Neyi? Yüz binlerce genç işsiz dolaşıyor ortalarda. Altmışını çoktan aşmış ihtiyar yeniden iş bulacak da! Günde iki paket sigara, *koroner* yetmezlik dedi, viziti 5000 liralık doktor, derhal keseceksiniz, içkiyi sigarayı, *stres*'ten kaçının. Başüstüne! Bir yanına inme iner de yatağa çivilenirsen, işte o zaman anlarsın ne demekmiş dik tutmak kuyruğu. Yoksa neye yarayacak sağlıklı yaşam?)

İlk parantezi kapattım. Ellerim titremeye başladı. (Rakı zemzemleşecek yakında. Koş al, bir binlik. Gecekondulara komşu kapıcı dairesinde –kirası tam 20 bin lira, siz ne diyorsunuz– koskoca iki tatil günü geçecek. Dayıoğlu'nun öğütlerine kulak asmamanın cezasını ağır ödedik, "Abimiz bu banker işinin sonu felaket, bilesin. Çek paranı bir an önce!" Kim dinler, Fatoş'u özel klinikte ameliyat ettireceğim, para gerek, derken bizim cansimidi emekli ikramiyesi güme gitti tabii, bu arada belirtivereyim. Lakin akıl sır ermez, değil erer de, daha gül gibi yaşıyormuş, duyduğuma göre, iflas eden güçlü bankerimiz, *Bebek*'teki yalısında. Tuvalet kâğıdına dönüşen elimdeki bononun yarısına *Devlet Baba* üç yıl sonra bir yıl vadeli hesap açtırdı. Topu 175 bin kâğıt. Tek güvencemiz. Gülmeyelim, düşeriz! Şu ikinci parantezi de kapatmazsam yarım saate varmaz, zom olup cam çerçeve indirme eylemlerine kalkışabilirim, o nedenle kapat kapat, ikincisini de, zira burnumun direği kırılıyor.) (Üçüncü parantez, *'Asala* canileri, *Tahran*'da elçiliğimizin sözleşmeli sekreteri *Işık Yönder*'i başından ağır yaraladı.' Yaşayamayacağı kesin denebilir. 29 Nisan 1984, saat 17.00 haberlerinden.) Haberleri bir ucundan dinleyerek yazmayı sürdüreyim en iyisi. On beş dakika geçti çarçabuk. Başında tacı, tebessüm eyliyor *Kraliçe Elizabeth*. Yapıştırıldığı zarfın içinde ne dramlar yaşanıyor, ayrımında mı? Kedili köpekli, kızları sara nöbetleri yüzünde hastanede bir karı kocanın yanına verilmiş Fatoş'çuk. Baygınlık geçirmiş. Koca, karısını çağırmış imdade: *'Yetiş ey gamze...'* Dillerini kendilerinden has konuşan şu adını bile zor anımsadıkları ülkenin çocuğuna da ne oluyor acep? Yarım kadeh viski, saçlarını okşamışlar falan. İnsan adamlar canım! İçim *Deliçay, Botan,* kılçıklı alabalıkları dinamitliyor. "Kafam kızarsa basar gelirim"ler, "Fatoş'çuğunu kodun gitsin yad ellere" demez mi üstelik!

...

*'Nato Kararlılık Tatbikatı'*ndan *Görüntüler.'* Nato Başkomutanı: 'Sovyetler, korkunç geliştirdiler deniz güçlerini. Büyük tehlike altında Orta-Doğu güney kanadı. Öyleyse güç dengesini korumak, silahlanmak zorundayız.' Bay *Brejnev* de yakınıyor, Nato'nun batıda nükleer başlıklı füzeler yerleştirme çabalarını hız-

landırmasından. İşte bu olmaz. Savaş kışkırtıcılığı! Ayıp! *'Doğu Almanya'*dan yirmi bin Sovyet askeriyle bin tank çekeceğiz, daha ne istiyorlar?' Hele sululuğa bakındı! Yahu ne ki, yirmi bin asker, bin tank, Doğu Almanya tüm silaha kesmiş. Yani iki taraf da silah pazarlamasında başı çekmek savaşımında asıl. Az önce solumtrak partinin sözcüsü de verdi veriştirdi. Topraklarımızda Nato tatbikatı vahimdir, komşumuz *Bulgaristan*'ı tedirgin eder falan filan. Gerekçe de pek firaklı. Valla rejimler, şunlar, bunlar, anlamam beyefendi. Evet şekerim, şerefe, sağlığına... Al, al, kabak kızartmasından, bol yoğurtlu kardeşim. *'Kükreyen Fare'* misali eşsiz *Dünya*'mızı bilmem kaç yüz bin kez yok edecek silahları ortadan kaldırmadıkça, gerisi fasafiso.

...

CANIM PAŞAM, ciğerimin köşesi paşam, ben seninle doğdum, bakma büyüyemediğime, *'sarışın bir kurda'* değil, hiçbir güzelliğe benzemeyen, sığamayan paşacığım, hani sen ölmeyecektin, senin doğruların ölmeyecekti, o köhne çağ tarihe gömülecekti, bir daha hortlamayacaktı?

Buyruğunla *müstevli* güçleri bir şahlanışta *Akdeniz*'e döken bu kahraman ulusun torunları birbirini boğazladı *Kahramanmaraş*'ta! Ardından, altta kalanın canı çıksın, vur abalıya, dön köşeyi çılgınlığı.

Ben, bencileyin sana gönül verenler kan ağlamasın da ne yapsınlar? *"Bulunur kurtaracak bahtı kara maderini"* umuduna mı belbağlanacak hep?

Hele hele, neler de yumurtlamışım. *Wajda*'nın *Mermer Adam*'ında betimlediğince, insanları makine dişlileri haline getirmeden, yüreklerinde kine, kuşkuculuğa yer bırakmadan... Ham hayal tabii, o başka... Savaşımsız, acısız olamayacak, ama *OLACAK*, olması şart birader. Daha ileri toplum oluşturulmasına değin, ilk aşamada *Sartre*'ın dediği gibi. Sanatçı yaratılışın –neymiş neymiş(!)– öznel acıları, ölümlülüğün diyelim yetmezliği yaratılarına, o hep var olacak, hangi ortam getirilirse getirilsin.

...

DEMİR parmaklıklı penceremden, beş on metre ötemdeki gecekondunun ayakyolu görünüyor. Kiremitlerin ardında, bölük-pörçük pamuklanmış gökyüzü, cikciklerini tellim sürdürene herdem âşık serçeler, geçen pazar şalvarlı bir kadının ebegümeci araştırdığı kel otluk. 19 Mayıs 1984 Cumartesi, saat 16.00. Fatoş, "pazara gideceğim, biraz taze salatalık, yeşil biber alacağım, sen de *git evine*, biraz bir şeyler karala", dedi, sepetledi beni *evinden.* Sabahleyin bezelye ayıkladım, hamamtasını kaolledim, bulaşıkları yıkadım, *Cumhuriyet*'e, *Gırgır*'a gözattım, vakit geçer gibi oldu. Kişi ya tam yürekli olmalı, ya tam dayanıksız. Bacakları yerine balık kuyruğu taşımanın pis duyarlılığına kapılmanın kıvrantısında tüken ha tüken. *Oğuz* gibi, 'Acele ettiği için geç kalma telaşı içinde' olmalı. Madem öyle, eğrisine, doğrusuna bakmadan delicesine derler a, yazsam ya, elimden ne geliyor başka? geldiğini varsaydığıma sarılsam, çözümsüzlüklere lanet yağdıra yağdıra karnından konuşan adamların kolbebeklerine dönüştürmesem kendimi.

Tarih düşürmemişim. 9 Ekim 1979 gününü bir yerinden kestiğim günden sonra, rakıya yatırılmışlığı besbelli, ancak manzume denebilecek bir şiir döşenmişim, alacağım olduğu gibi aşağıya, düzeltmeye kalkışmadan.

"Hiç eskitmeyecek beni bana benzeten hoyratlıklar!
Umdum çocuk sokunganlıkları eprimez,
Kendi saf yoksulluğu doyurur karınca yiyenleri,
Seni ben yeter dalgınlıklarımdan aldım koynuma,
Sabah dağınıklığı cücedir güneşsizliklerde,
Çoğaltmaktan kaçma, çoğaltılmaktan,
Tanrılar ahmaklığı, yalvaçlık yaratır."

Bölündüğü yerden sürdüreyim bari. *Bermuda*'lı yeniyetme kızların gösterilerine gözdikip sinirlenmekten iyidir herhalde, Ti-Vi dedikleri haremağasının uçkuruna takılıp, akreple yelkovan durmadan yarışmaktadır, görece.

...

9 Ekim 1979 / Dün gece, Fatoş'a şakamtrak, eleştirimsi, özendiriyora, güç veriyora kalkışkın uzunca bir mektup yazdım. Demedim elbet, şu İngiltere serüvenini icat edenin ben olmadığımı. Ben olmasaymışım, çoktan *Amerika*'lara uzanıp master'ını, doktorasını yapıverirmiş. Hoyda bre Ferayi! *Odisseus Elitis!* Haklısın canımın içi, doğru da BEN nereden çıktım? Hangi koşullarda biraraya gelindi anımsamak yok mu? Bu ne bellek oyunu! Anlatamazsın. İyi işte, geç de olsa, enflasyonist, bereket hümanist değil– baskının alabildiğine üstümüze çullandığı, *Baretta*'lı *Kalaşnikof*'lu, dinamitli günler döneminde kullanmadım zavallı ağırlığımı, çekip gittin, hem de iyice yorulduğumu sezmen gereken çağımda, bir çıkmazdayken, başımızı sokacak bir dam sahibi bile değilken... Bu dam hırtlığı, iyice porno öyküleşti ya, neyse... 'Böylesine cıvık fukara edebiyatını iyi alaya alırdı ha, halkına kendini adamış büyük usta *Orhan Kemal* yaşasaydı. Bak sırası gelmişken, yürekleri prangalara, bukağılara, duyarsızlıklara dayanamayıp erken duranlara selam olsunla bağlayayım sözümü; çağdaş dilimin başozanı, canım *Nâzım Hikmet*, *Orhan Veli*, *Sait Faik*, *Cahit Sıtkı*, *Turgut Uyar*, daha adlarını saymaktan –baştacı edemediğimiz için yaşarken– utandıklarıma. Amanın ne uzun çile, ne yapayım da kavuşayım kemiklerinize, izin çıkmasını beklemeden. Elimde biliyorum, ama...

Uzatmayayım, suçlu benim, tamam, var mı çekilecek bunun –giyotinle, gaz odasıyla, elektrikli sandalyesiyle, yağlı iple kesin– başka cezası?

Çelişik akıl yürütmelere, karşı-suçlamalara götürüyor, kişinin saplantıları, duygusallıkları. Ne saçma, gülünç şu savunma mekanizması. *Adler*'i yeniden mi okumalı ne yapmalı? Haksızlık ettiğime, saplantılarımdan kurtulamadığıma, kısaca ermişliği kimseye kaptırmamaya çalıştığıma tam değilse bile yarı inanırken, davranışlar, sözler, yüzçizgilerinin değişimi o denli yanılgılara düşmediğimi göstermiyor mu? Tuzağa mı düşürüyorum kendimi durmadan? Neye tutsağım? Ama yanılgılarım ne denli büyük olursa, öylesi sevinmeyi hak edeceğim, daha doğrusu *içtenlik* kazançlı çıkacak sanısını koruyacağım herhalde. İç içelikten ya da üçü dördü aşmayan kırpıntı ilişki sınırlılığından olacak, zorunlu bir kısırdöngüdeyim.

Dünden beri değil, her başkasını suçlamaya yönelik davranışlarımda öznellik ağır basıyor kaygısı, içimi daraltmıştır her zaman. Bunu yakınım, dostum saydıklarımdan da beklemek, nesnel bir kaçınılmazlık. Öylesine tedirginlikleri yaşayabilecek duyarlılıkta insanlar sezebildiğimce aslında. Ama, 'tedirginlik' o aşamada kalır, özeleştiriye dönüşmez, eylem yönünden sonuç doğurmazsa? ya da dönüştüğü izlenimi uyandıramazsa? İlişki yanlarından birinin en az ya da ikisinin 'titreşim' yetersizliği içinde olduğuna inanır gibi olmak daha kolaydır denebilir mi? Ne denirse densin, bana göre, tepegözlük, bağışlamazlık, daha doğrusu bencillikle sarmaşdolaşlıktan habersizlik saydığım tutarsızlıkları bu deftere aktarmak –içim elverirse– boynumun borcu. Bir gençlik mektubumda kullandığım 'suç yüklenmenin getireceği rahatlığı benimsemeden' tümcesini de hep aklımın köşesinde tutarak, anımsayarak.

Sorun Fatoş değil, temelde genel. Kendi tutumlarımızdaki terslikleri görmezden gelişimiz; egemenlik tutkularımıza, zekâmıza, aklımıza verdiğimiz aşırı önemin boşluğunu, boş yüceliğini unutmamız şaşırtıcı boyutlara varıyor.

Sözgelimi, Fatoş'un Canterbury mektubundan sözettim kısaca. Posta kutusundan aldığımda, "İyi! Adam olur belki!" dedim, kendi kendime. Aramızdaki ayrım, sanıyorum, ben ne denli köpürsem, isyan etsem, çaresizlikten yaptığımın bilincindeyim bu eylemleri. Fatoş'a, onu da çevresini de rahatsız eden, hatta irkilten denetimsiz tepkilerinden ötürü anlatılmaz acıma duygusuyla yanaşıyorum. Huzursuzluğunu hafifletmeye yönelik yaklaşımların her çeşidine kapalı kalmasını; daha dört beş yaşlarındayken ana-baba sevgisinden yoksun, yanlış kişiliğe yönlendirilen, saf yaratılışını zedeleyen bir zengin akraba evinde ezilerek, yersiz baskılarla hırpalanarak büyütülmesine, yetiştirilmesine bağlıyorum. Öç alma duygusundan uzağım, yanılmıyorsam. Diyorum ki, iç konuşmalarımda örneğin, tüm olumsuzluklara karşın özünü korumuş Fatoş; birlikteliklerinde, emeğini, kazancını eşit, kimi daha çok koymuş ortaya, paylaşmış sevdiğiyle. Evi, yaşamı benzer düzeydekilere bakılırsa orta, gerekirlilik, beğeni sınırlarını aşmamıştır. Eşyası, giyimi, yemesi, içmesi, tatil harcamaları; doğulu anlayışa bağlı erkek (koca, sev-

gili, baba) sorumluluğuna yıkılmamış, çoğu kez, büyük bir bölümü kendi olanakları çerçevesinde karşılanmıştır. Bu olgu, somut, yadsınamaz, lehte bir not onun açısından... Zekâya, kurnazlığa, öngörüye verilen primin adil ağırlığı ne olmalıdır? Umulmadık fırsatların oluşmasından, eliçabuk yakalanmasından doğan ayrıcalıklar mı? Zekâ, akıl, yetenek kavramlarına yükletilen anlam, yığınların değer yargıları, hangi eğitsel, ekonomik, siyasal yapılandırmalarla bağıntılı? Fatoş'un adamlığına dil uzatmak kolay! Hangimiz adamız, adam olduk peki. Adam olmamıza izin verilmese bile, ne ölçüde rahatımızdan, tutkularımızdan cayabildik, savaşımda yerimiz ne oldu? Kendimizi bir yana koyduğumuzu varsayıp, yakınlarımızın sınırsız isteklerini karşılamaya çabalamak, onları bu sakat alışkanlıklarından uzaklaştırmaya yanaşmamak, hatta onların bu tutumlarını özendirmek neden erdem sayılıyor? Var mı, bunlara verilebilecek dürüst, inandırıcı yanıtlarımız? Büyük harflerle söylüyorum kendi payıma. YOK. Öyleyse?

Tartışmaya açsam; *sophistiqué*, çürük mantık oyunlarıyla aynı savlar çıkarılacak karşıma, biliyorum, ama ne çıkar? Getireceğim kanıtlar, özellikle beni çelişkiye düşürmek için geçerli sayılacak. Her eylemimizin başkalarına melekçe (!) ilişkinliği yarışmasında ipi göğüslemeyi kimselere bırakmak istemeyeceğiz! Mutlulukla mutsuzluk arasında salt kendi gücümüze, aracılığımıza gerekseme yasasının koyucuları olduğumuzu unutacağız. Köleler piramidinin ustaları da, işçileri de, taşları da biziz. Basmakalıp törelerin, belki kalıtsal, zararlı göreneklerin, *kast* anlayışına, yazgıcılığa bağlı öğelerin kökü kazınıncaya dek bu böyle gidecek korkarım. Toplumun sağlıklı, yeni, katılaşamaz, gelişmeye açık bir esnek yapıya kavuşturulması, durağanlığa, kesinliğe, bağnazlığa yenilmez bir yaşam biçiminin benimsenmesi, benimsenmekten de öte doğa yasalarınca gibi yaşanması, kimbilir daha nice yüzyılların sorunu olarak sürüp gidecek!

ÜHÜ, ÜHÜ, ÜHÜ!

4

10 Ekim 1979 Çarşamba, Saat: 22.05

(28 Mayıs 1984 Pazartesi, saat 20.45 / Bayatlayan günlüğümü tazelemeyi deneyeceğim.

Biraz önce Fatoş'a uğradım, yoktu. *Kebap Çankaya*'dan peynirli pide getirttim, iki şişe *Tuborg* devirdim. Kral bira diyorlar, merak! Cumhurbaşkanı'nın *Manisa* ilçelerinde halka söylediği sözleri dinledim. Bu günlük basılırsa düşüncelerimi kâğıda aktaramayacağım. Çünkü korkuyorum. Korku benim doğal, *anayasal* hakkım değil mi? Bu hakkıma saygı duyulması gerekmez mi? Ne dediğinize değinmeyeceğim, nasıl söylediğinize baktım sayın Cumhurbaşkanı. Nasılınızı beğenmedim. Korkumu işte bu kadarcık yenebiliyorum. Bilmem bu yüzden kafamın ezilmesi gerekir mi? Herhalde. Özür dilerim, bilgisizliğimin ayrımında olmamak, bağışlanır umarım. Kapıcı dairesindeki inime geldim. Güçlü uyku ilacımın etkisini bekliyorum. Doktorun verdiği *Prent* adlı ilaçtan da aldım. Bu geceyi ter içinde birkaç kez uyanmadan geçirebilecek miyim? Sanmıyorum, yine uyanacak, bölünen uyku acılarıyla sabahı bulmaya çalışacağım. Parantezler açmaktan – yılgıma karşın, kendimi alakoyamıyorum. Peki kapatayım. Yoruldum.)

YARIM saati aştı sanırım Yurdanur'la telefon görüşmemiz. Günahını almışım. Kızcağız, –gerekmedikçe ya da darda kalmadıkça kadın, karı sözcüklerini kullanmayı sevmiyorum– bir-

kaç kez aramış beni, bulamamış. Çoğun öğleden sonraları Dayıoğlu'nun yazıhanesinde, akşamları genellikle evdeyim, ama rastgetirememiş olsa gerek. *John Arden*'dan keyifle, özenerek çevirdiği oyunun *Devlet Tiyatrosu*'nda galası yapılmış. Çevirmenine çağrı gelmemiş. İyi mi! Ne yazarın ne idüğünü, ne oyunun içeriğini biliyorum. Görmeli. *'Arturo Ui'nin Önlenebilir Yükselişi'* var bir de. Yurdanur yetişiyor, tüm sahne etkinliklerine, üstelik iki çocuk anası – yapısalcılık üstüne doktora çalışmaları cabası. Gücüne hayranım. Evleri yakınca olsa uğrak vermek isterim. Konuşkan, canlı. Amerika'dayken tiyatro konusunda epey çalışmaları olmuş. Adı duyulmamış bir dostumun *'Ölüme Başlamak'* adlı oyununu versem de okusa mı? Oyun mu değil mi, pek anlayamadım. Benim gibi meraklı sayılabilecek okurların, seyircilerin yargısının ne önemi var. Politik, güncel espriler dışında epey ilgimi çekti. Parasız zavallı. "Devlet Tiyatrosu'na göndersem oynarlar mı?" Benden akıl danışıyor. Güldüm. "Maçaları sıkmaz." Üzülecek sandım, sevindi bayağı!

Ellilere ulaştığında öykü yazmayı planlıyormuş Yurdanur. Hadi hayırlısı. 1950'lileri yazmalı diyor. Birikim sorunuymuş. Anlamam ne sorunu bu iş. 1950'liler dedi, de aklıma geldi. Dün gece televizyon ekranında "Yoldaşlar!" deyiverdi *BORAN*. Hey gidi günler hey! *'Barışseverler Derneği'* bildirisine imza atanlardan bir sınıf arkadaşımı ziyarete gitmiştim görüş gününde. "İçimizden biri, bu günleri yazmalı", demişti. Sanırım kimse almadı kalemi eline. İstanbul'a bunca gittim geldim, yirmi sekiz yıl sonra bilmem nasıl karşılar beni? Bay Muannit Sahtegi'yi anımsamaz bile belki. Haklı.

11 Ekim 1979 Perşembe, Saat: 22.00

Ne yapıyorum bu saate dek? Bir kez Dayıoğlu'nun bürosundan dönüş, saat 19.00. İki lokma tıkınmak. Derken 'Haberler', ilgi duymadığım spor sonuçları, bilmem ne spor 3, bilmem ne spor 2, averaj, puan, ah! Hava raporu derken... bir tabak, bir bardak, çatal bulaşık da olsa, masa başına oturmak, 22.00'yi buluyor. Sultan telefon etti, geçen hafta ortası uğradı ya yeter. Ya-

rın değil de cumartesi gelesiymiş. Dedim, bu gelişigüzelliği bırakalım, bundan böyle cumartesileri gel. Çok konuşuyor, bunalıyorum. Yazılacak bir nesne yok anılara. Olay yaratmalı, nasıl? Neydi numarası? Bakalım akıl defterine. Bari telefonla öykü düzeyim, güncemize girecek. Bak bak duvarlara. *Geçmişe dönüşlere başvurmalı.* Bellek tazelenir, hem de aynı yaveleri kâğıda döküyorum galiba kaygısıyla şu sinameki uğraştan bile caymaktan kurtulurum ola ki! Bıkıvermek, bırakıvermek hastalığına dikkat. Nice başlamışlıklar bu yüzden yarıda kaldı, ona göre azizim Bay Sahtegi!

"Alo! Müzeyyen! tanıdın mı?"

"Tanıdım! Yemekteyiz. Misafirler var. Sonra ara!"

"Aramayayım yani!"

"İyi olur. Güle güle!" Aldın mı ağzının payını.

Televizyonda *'Aşk Gemisi'*. Çat!

12 Ekim 1979 Cuma, Saat: 21.40

(2 Haziran 1984 Cumartesi, saat 15.00 sularında, yaklaşık beş yıl öncesini yineleyeceğim. Sabahtan beri bir fincan kahveyle duruyorum. Guruldayıp duruyor karnım. Ramazan. Çoğunluk, fiyatların akıl almaz yükseltilere tırmandığı şu sıra, Tanrı'nın lütfu sayarak oruç tutuyor, sen de hiç değilse –sigara, su hariç– tıkınmayıver dedim ya, birakolik olduğumdan, dayanamadım, bakkala yollandım. Tekel ucuz öbürlerine bakarak, 'yeşilim, meşilim, bira bira hey!'lere göre. ANAP'çılar gençlik elden gidiyor yaygaralarıyla, kuruyemiş eşliğinde en çok iki bardak biraya yatanları yola getirecek sözde, reklam yasağı koyarak, alkollü içki satış izni alma zorunluluğu getirerek – adımbaşı türeyen birahanelere! Oysa beter azdıracak aptal önlemleriniz, zavallı alışkanlıkları. İspirto içilecek, kaçak rakıya saldırılacak haberiniz ola, umutsuzluk kol geziyor ortalıkta, işsizlik dağları yıkılıyor insancıklarımız üstüne... Kötümsermişim. Elli yıl, beş aşağı, beş yukarı bunları yaşadım. Kaç türkümüz iyimser? Ağıt yakmaktan, diz dövmekten hiç kurtulduk mu? İyi ki, folklor ekiplerimiz çoğaldı da, bol ayak oyunlarıyla gönlümüz şenleniyor.

Evet, ne olmuş beş yıl öncelerde?)

Sabah saat 11.00'e doğru Dayıoğlu'nun işyerine yollandım. Biliyorum, erkence damladım mı, öğle yemeğine götürecek beni. Eli boş gitmeyeyim, ayıp oluyor artık, dedim. *Osman Nuri*'den yüz pangonota kıyıp kuru pasta aldım. İşhanının kapısında olağanüstülük, tüysüz, alaprus kesim saçlı, meymenetsiz bir delikanlı kesti yolumu. Kıçının ardı şişik. "Kimi göreceksiniz?" Söyledim. "Hüviyet?" Resmimle suratım birbirini tutmuyor. Ters, kuşkulu bakışlar, kaş kaldırmalar. Neyse, kapıcının tanıklığıyla salıverildim. Asansör, iyi döşenmiş büro. Sekreterin değişmez sırıtkanlığı, büyük oda. Gözgözü görmüyor, puro, *Marlboro* dumanlarından. Tombalak, tuhafiyeci, hırdavatçı kılıklı bir adamcağız, tepesi boş. Bir koltuğa kaykılmış. Şapşallık. Gittim Dayıoğlu'nun elini sıktım. Gülemedik de! "Dayızadem, saygıdeğer büyüğümüz", tanıştırıldık. Güldü dobiçko. "Tanımadınız!" Ağzının içinde gevelemişti adını. Yineledi. "Ben, Mahir Canbazoğlu." "Haa, evet!" Dayıoğlu ile Mahir, ticaret lisesinden arkadaş, bildiğimce. Yazıları gözüme ilişiyordu kimi dergilerde. Pasta kutusunu koydum sezdirmeden kitaplığın çıkıntısına, çöktüm bir sandalyeye. Konuşma sona ermiş anlaşılan. Kalk git suskunluğu, tırnak yoklamalar. "Pek âlâ n'apalım"la kapıya yönelindi, öpüşüldü, sıvazlanan geniş sırt kayboldu boşlukta. Dayıoğlu, "Büyük ekonomistimize bak hele," dedi. "Haftalık bir gazete çıkaracaklarmış da, Krombank'ın Genel Müdürü benim samimi ahbabım ya kredi sağlanmasında yardımcı olabilir miymişim! Güler misin ağlar mısın, yahu sen sol geçiniyorsun, herif mültimilyoner, kaskatı liberal, kalkacak senin gibi cıbıl *mulıarrir müsveddesi*'ne yardım edecek! Olacak iş mi? Etti diyelim, kokusu çıkmaz mı? Çıkarsa rezil olmaz mısın? O plaklar piyasadan kalkalı kırk yıl oldu, adam hâlâ *Hafız Burhan* dinliyor. Atlattım gitti. Yıkma kaşlarını. Sen başka! Hiç değilse, çekilmişsin köşene kendi kendine homurdanıp duruyorsun. Bu gün iyi bir voli çevirdim. Kalk, Texas-Restoran'da seninle esaslı bir yemek yiyelim. Memleket meselelerini, o meyanda senin durumunu bir özeleştiriden geçirir, çözüm yolları ararız, tabii, seni çok seven şu *abd-i âciz*'in laflarına kulak asarsan."

Neler de biliyor bizim Dayıoğlu, *mazohist* diyor, özeleştiriden dem vuruyor, ara sıra başvurduğum *latife*'lerimi ciddiye alıp ya da bana öykünerek gülünç, *mürai* deyimler paralamayı ihmal etmiyor.

Tam kalkacağız, gözü benim pasta kutusunda, "bir dakika", dedi, "unutmadan arayayım. Yemekte anlatırım." Bağlandı telefon. "Ha canım, değil mi? Hahha, vallahi sandığın gibi değil, Hanımefendi kadın. Ee, tabii, işimiz düşüyor, kocası müsteşar. Lakin, büyük ressam. Ortada bir alay saçmalık, haklısın. Mürüvvete endaze olmaz. Tamam mı! Sağ ol. Emrin? Estağfurullah."

16 Ekim 1979 Salı, Saat: 13.10

(Notlarıma sonra bakarım. 2 Haziran 1984, Cumartesi gecesi, saat 20.00'ye doğru, pantolonumla uzandığım sedirde gözlerim açıldı. Uyuyakalmışım. Açım. Fatoş'a uğrasam mı? Şu sıralar hemen her akşam yok. Belki acımış, sulu, sıcak bir yemek yapıp bırakmıştır. Yanılmamışım. "Babacık, akşama kadar Sultan'la dip köşe temizlik yaptık, canım çıktı. Yemeğe çıkıyorum. Bağışla. Sana mis yemekler de yaptım bu ara. Domatesli, biberli barbunya, tavuk suyuna pilav. Üşenme, ısıtıver altını. Satılmış'a tenbih etmiştim, pide alacaktı. Almıştır, iste. Öperim şeftali yanaklarından. Ne iyisin." Buzdolabını açtım, bira var. Buz. Daha ılık barbunya tenceresi. Tahta kaşıkla aldım bir parça. Pilavdan da. Isıtmadım. Havagazı harcanacak. Teptim mideme acele. Soğuk suyla yıkadım tabağımı, kaşığımı. Televizyonun başına çöktüm. 'Yeşillikler Adasında' demişler filmin adına. Kaç yıllarında çevrilmiş saptayamadım. Belki görmüş, unutmuşumdur. En güzel çağında *Audrey, Anthony Perkins.* Ne yalan söyleyeyim içimi ısıttı doğa. Ne ki, *Afrika* ormanlarında geçmiş sandırılan bir kıytırık masal, bana vızgelmesi gereken enayi aşk serüveni. Yine de kaptırdım kendimi nedense. Yüreğim kabardıkça şaşakaldım. Sonuç 'mutlu son'-du kuşkusuz. Hiç de yadırgamadım, sinirlenmedim; sulu gözlerle, *'The End'* beyliksözü ekrana yansıyıncaya değin soluk al-

madan seyrettim. Geceyarısına on beş dakika var. Yok Fatoş. Dışarıda, Haziran'a aykırı, söğüt ağaçlarını savuran bir fırtına, sağanak yağmur...)

...

Saat 13.00 Haberleri'nde açıklandı. *Ecevit Hükümeti* sundu istifasını Cumhurbaşkanı *Korutürk*'e. Ama ne yenilgi! Ara seçimlerde yirmi beş ilde AP, oy oranını yüzde elli dörde yükseltirken, CHP yüzde kırktan yüzde yirmi dokuza yuvarlandı. Açık beş milletvekili toptan, kırk dokuz senatörün otuz yedisi AP'ye gitti. TİP solda sıfır. Sol toplamı denizde damla bile değil. *Demirel*'in gerdanı daha kırmızı. Cakasından geçilmiyor. Kural belli. İflas bayrağını çektin mi ekonomide, denize düşen yılana sarılır. Halk bilinçleniyor, aydınlık günler eli kulağında falan fıstık, cart cemberek. Halk ekmek kavgasında anam, babam, kardeşçiğim. *Kaçmaz, Boran, Aybar*, daha karalayın birbirinizi bakalım siz.

Tahıl Sigorta Şirketi'ne başvuruma yanıt yok. Demirel kurulsun iktidar koltuğuna çarklar nasıl dönecek tersine göreceğiz. Adam, ne yapıp edip, milleti erken seçime sürüklemek oyununu deneyecek elbet. Aklınca bir oturacak tepemize en az iki dönem gitmemecesine. *Cumhuriyet*'te Uğur Mumcu, parlamento dümenlerinden yararlanma öğütleri veriyor CHP'ye. Sevsinler! Demirel'i destekleme ayaklarına yatmalıymış CHP ki, seçim dalaveresi işletilmesin.

Demek beş gün geçivermiş. Bizim deftere bir şeyler yazamamışız. Kuru pastada kalmıştım galiba. Çok önemli. *Villa Doluca* yudumları arasında dinlediğim *enfes* öğütler de. "Bulalım sana mallı menalli bir dul hatun. Daha çok iş var sende. Gez, toz, hayatın tadını çıkar. Ne demeye tutturursun çalışacağım diye. Benim muhasebeci yalanıp duruyor, kör müsün abicim. Hiç değilse şunu ayarla... Tabiat kanunlarına karşı çıkılmaz. Kime, neye adıyorsun kendini anlayamadım gitti." Eve döndüm. Haklısın Dayıoğlu, derken telefon çaldı. Hayırdır inşallah. "Alo! buyrun" dedim, demedim, ince, çatal bir erkek sesi bastırdı. "Alo ya, eşşek oğlu eşşek!" Şaşkınlıkla: "Hayrola?" demişim. Tık, kapandı. Seçim sonuçlarının ilk şamarı. Tam çıkara-

madım, ama kuşkum yok, emekliye ayrılmadan birkaç ay önce görevden aldığım sarı çıyanın sesi bu. Dayanamadım, yerine önerdiğim Nadir Dinç'i aradım, merak. "O it oralarda mı?" Oralardaymış. CHP'li sanıyorlardı ya beni, öç alıyorlar. Ulan ne olursa olsun iyi ki ayrılmışım zamanında. Geç bile kaldım, o başka. Kazlığıma doymayayım. Sabah 8.00, gece 23.00'e, bayılıncaya dek çalış. Al sana armağan. 'Eşşek oğlu eşşek!' Paranın az buçuk paraya benzediği beş altı yıl önce çekiverseydim memuriyet denilen kölelikten el eteği, belki bir dam! sahibi olabilirdik. İş, iş diye şuna buna yüzsuyu dökmezdik şu yaşımızda. Geç beyim geç. Ahın vahın yararı yok. Bana bak FM'misin ne haltsın, *Tettetteleskop'*muş, susturdum, oh, dünya varmış. Dayanacağım, dayanabildiğimce. Kuru pasta! Hay dilim kuruya. İlle de dökeceksin içini. Demez mi Dayıoğlu. "Nereden esti?" Yarabbi, neden yapar böyle densizlikleri bu çocuk. Öfkelimtrak. "Esmesi mi gerek?" Hemen çevir kazı etti. "Hayır yani, sigorta işin oldu da şekerini mi yiyoruz dedimdi de!" Kıvıramıyor da pot düzeltmesini. Yanağını bolartan alaysılığı sezecek duyarlılıktan yoksunum ben öyle mi? Küstüm. Beş on gün uğramadım bürosuna. Dayanamadı, dayandı kapıma. Üşütmüş. Kötü öksürüyor. "Pardösü bile almamışsın sırtına. Git yat. Ihlamur iç bol bol. Sağol iyiyim. İhtiyarlık kusura bakma, alınganlık tümörabl! Gördüğün gibi katır gibiyim. Yenge'ye selam söyle. Bayılırım tarhana çorbasına. Sağolsun." Arkasından baktım, o dal gibi ince, sevgilisine döktürdüğü akrostişleri, ağzı açık ayran delisi arkadaşlarına ezberden okuyan delikanlı geldi gözlerimin önüne. Bile bile sarılıyor kabalığa. Çabuk tepkiye dönüştürdü zayıflığını. Bencileyin abuk sabuk aşağsamalar, eleştirilerle ayakta kalınamayacağını kestirdi ve kuşkusuz iyi etti. Karşıt uçlarda dengeleniyoruz. Yani, bu açıdan bakılınca, galiba *'yok aslında birbirimizden farkımız'*, o da, ben de *Osmanlı* kuşağının kılıçartıklarıyız.

Kimdi o? Seviyordu hatun, ne yapsındı? Bana bir gün, ne molla bir gün. 'Çok akıllısın, *ama* tüketmek istiyorsun her şeyi. Bozmak, kaçmak işin gücün. Bir de sanırım, ölüyorsun kıskançlıktan' mı deyivermişti? Akıldan yana fukarasın dese inanırdım içtenliğine. Ama'yla kurtarınaktı onun da talihsiz işle-

vi. Ben, tüketebiliyormuşum. Bu ne amansız övgü! Aferin. Sevdaya sığmaz doğrular ya da doğru sanılanlar. Bak şu kıskançlık tüberkülozuna tutulanları felaket kıskanırım. Nasıl hastalanır, kan tükürürüm, göğsüme kuştuyü yastık ederim derinsel derinsel duyguları! Ah, ne yaparsın kardeş ekonomik her şey, *malgré Jésus Christ!* Herkes *Feyzioğlu* gibi yapıcı ve *Atatürk*'çü olamaz ya!

...

Bu Sacit Kısaoğlu da uzun etti ha! Dün gece, ertesi günün 2.30'uydu yattığımda, dalmışım. Sabah sabah telefon. Tutturmuş bir milyonluk manevi tazminat davası açalım. Açalım be cankardeşim, gerçekten dost. Yitirir de üstelik küçük düşersen karşı tarafa karışmam. Bizim mahkemelerde yüz bin büyük para manevi tazminat davalarında. Meğer ki enflasyon gözönünde tutula da, iki katına hükmedile. Hâlâ da umutlu, oturacak ille de genel müdürlük koltuğuna. Hükümet basmış istifayı, o daha Bakan Beyefendi'nin yürütmenin durdurulması kararını uygulayabileceği kanısında. Şimdiki gerekçesi de pek parlak. Ayrıldığına göre Bakanlıktan, neden uygulamasınmış! Oysa herif âlâ savunur kendini. Yenisi kuruluncaya dek, eski hükümet üyesi Bakan, gündelik işleri yürütür, hukuksal sonuç doğurabilecek işlere el atmaz, gelenekleştiği üzere.

...

"Doğa her şeye karşın yenilenecekse durmadan,
Neden önemsemek bunca kendini,
Taşlı tarlalarda kıpkırmızı bir tek gelincik
Savaşmaz değmeyeceği ölümsüzlüklere."

Eee, saat 19.00. Yoruldum. Haberlere de bir kulak verelim. Aklımda olsun, Sökeliler, İrem'le karşılaşma, hay Allah yine kuru pasta yüzünden, Cevdet şeytan çekicinin kısa mektubu üzerine yergi çeşitlemeleri, Londralı çekilmiş kahve serüveni, Sultan'ın devrimci kızı gibi olağanüstü konular var daha alınacak ele. *Eco* giderayak acıklı öğütler veriyor radyoda gelecek iktidara. Demirel küh-ha! demiş, o istifa etmedi, millet kovdu onu, millet. İyi çatlatıyor adamı ha, aşkolsun!

...(Memeleri göbeğinde *Elsa Maxwell* miydi neydi adı, bir Amerikalı mendebur *karı* vardı, dedikodu yazarı, benim günlük de onun yazılarına mı dönmüş ne? İpin ucunu kaçırmışım, tamam. Ne yapaydım yani, bir değerli eleştirmenimizin kendini tutamayıp, okuru hiçe sayıyor, kofluğuna aldanmayın diyerekten(!) pek de küçümsenemeyecek, kendi halinde bir kadın yazarımızı harcayıvermesine haklılık kazandıracak bitkisel lakırdılar mı edeyim? Ediver canım ne çıkar? Senin yazarlığından kim haberli, ki ödün kopa! Eğleniyorsun işte şunun şurasında... Hem kadıncağızı savunmak sana mı kaldı!)

...Lakin 'Haberler' firaklı. Başta, tüm sol geçinen partilerin sözcüleri, seçim konuşmaları sırasında, bölücülük, komünizm propagandası, hükümetin manevi kişiliğine sövgü suçlarını işledikleri gerekçesiyle Ankara ve sıkıyönetim savcılıklarınca sorgulanacakmış. Bir tane de MSP sözcüsü var aralarında. O niye ki? Gel keyfim gel!

5

17 Ekim 1979 Çarşamba, Saat: 13.00

(10 Haziran 1984 Pazar, saat 17.00. Notlarıma çekidüzen vermeye karar verdim, hemen caydım. İçim sıkılıyor. İki saat sonra, Fatoş, arkadaşı Feride'yle kocası, Yurdanur, kocası, ben, *Körfez Lokantası*'nda buluşacağız. Rakı içilecek. Katılmasam tuhaf, somurtuk, pofurdayan ihtiyara kendim bile katlanamıyorum. Değil başkaları. Bira, eh, öğle tatili arası çekiliyor, kerahat vakti, hamallık. Feride'nin anasında beyin uru saptanmış, ünlü bir cerrah sorunu çözdü. Ur da kötü huylu değilmiş bereket. Umarım ayrıntılar bu gece de yinelenmez. İçimdeki paslı yay nasıl gergin, çengelinden bir kurtulsa. Prostat ameliyatından sonra daha azdı diyorum, inanmaya çalışarak – yüreğimin sinsi ağrısı. Laf. Dün sabah erkenden Güneş'e gittim. Çağırınca canıma minnet, bindim, yıldığım *Sokullu* minibüsüne. Şaşırdı erkenciliğime. Adam gibi bir kahvaltı. 'Nereye gidiyoruz' yakınmalarında ürküntülerini bağırmıyorlar bencileyin. Hep kaygılı gözleri kardeşçağızımın, kocasına çevrildi mi gevşiyor, üstelik çevresini rahatlatıyor. İmreniyor gibiyim. Sina maça gitti. Masayı hemen kaldırmaya kalkışmadan, yıllar öncelerine kaydık. Halam *Zile*'de, sağ daha. Güneş gitti, geldi geçenlerde. Neredeyse yirmi yıl aradan sonra. "Neden özledim birdenbire, cevap bulamıyorum," diyor ya, seksenine merdiven dayamış olması gereken halamın gözleri tıpkı babam, davranışını epeyce açıklayıcı. Zaman hızla aktı, akşam-kararında sayılır, ev meze-

leriyle üçümüz rakı içtik. Sina şarkı söylemedi. O usul erkân bilir, tatlı, gür sesini esirgiyor artık. Ben de *'iftirakımla efendim, bende takat kalmadı'*yı mırıldanmıyorum, üstelenirdi oysa, kafalar dumanlanınca. Taksitle aldıkları renkli televizyonlarını onartmışlar, dizildik karşısına. Ne seyrettik? unuttum. Sabaha karşı sırılsıklam uyandım. Buzdolabında konyak yok, biliyorum. Kahve pişirdim kendime. Fanila değiştirdim. Uzanayım derken, çöreklendi korkunç sancı göğsümün tam ortasına, iman tahtasının altına. Cebimde *isodril*, almasam gidici miyim? Uzattı ama, dayanılır gibi değil.)

18 Ekim 1979 Perşembe, Saat: 13.00

(17 Haziran 1984 Pazar, saat 12.30. Makinemin başındayım. Dün geceyi Fatoş'ta geçirdim. Sözü döndürüp dolaştırıp gelecek kaygısına getiren, örneklemelerle karanlık, acıklı sonlara yuvarlanma öyküleri anlatan ihtiyar, canından bezdiriyor kızcağızı, biliyorum, yine de elimde değil. Sabahleyin *Gırgır* dergisinde beni betimlediğini ileri sürdüğü bir karikatür dizisi getirdi koydu önüme. Sinirli sinirli gülümsedim. İyimserle kötümserin yarısı dolu, yarısı boş bardak fıkrasından gına geldi. *Tevekkeltütealallah*, gün ola harman ola, iyi olur inşallah hastalıklarının öldürücülüğüne aldırışsız, akıbet gelip çatıncaya dek, afsunlanmışcasına bekleşen bir toplum yapısı. Bira bardaklarının köpürtüsünde kulaçlanan umutsuzluk gençliği. Birden ortalık yerde dolaşan, tüyleri yoluk, kara kedinin, formika masanın altında pençe attığını gördüm, yakayı ele vermiş bir fındık faresine. Yeraltındaki Kirpi Restoran adını taktıkları pis birahanede, sigara üstüne sigara yakarak yudumladığım bardağı ağzımdan çektim. İçim kalktı. Çarşamba akşamıydı sanırım. Geçen hafta. Sersemletecek, kıtır kıtır yiyecek birazdan. Gözümü alamıyorum. Garsona sesleneyim dedim, sesim çıkmadı. Kuyruğunu bile bırakmadı, yalayıp yuttu, salına salına geçip gitti, yüznumara tarafına. Dayandım, ama her akşamüstü, başını sağa sola eğerek avını dişleyen *müstekreh* mahluk aklımın içinde. Bayat köfte ızgarası, yanık patates kokularının ortalığı sardığı, ama

gözden ırak, serin bir yerden de yoksun kalacağım. Nereye gideyim? Daha ucuza çıkabileceğim? Güneş'e ulaştım, zar zor, yine. Aman bana bir duble rakı. Peki, oturalım. 'Yaşayan Gezegen' adlı bir televizyon dizisi. BBC'nin ünlü sunucusu *David Altenbrough*'un İngilizcesini Türkçeleştireceğiz. Yaptığı çeviriyi birlikte boğuşarak, seyircinin anlayabileceği bir hale sokmaya çalıştık. Başım çatlıyor. Önümüzdeki Çarşamba'ya yetiştirilecek kırk sayfalık metin. Nasıl çıkılacak işin içinden? Ertesi gün işyerine telefon ettim, hastayım! Sabah 9.00'dan geceyarısına değin dayandık. Yarısından çoğu elden geçti. Dayanıklılığıma şaşıyorum. Cuma akşamı çağrıldım. Fatoş; "yemeğim var". Ramazan eğlencesi sululuklarına dört göz dikilerek saat 23.00 edildi. Bol bol maç gösterileri arkasından, şut gool! Ofsayt, frikik...

Bu sabah saat 9.30 sularında telefon. Anladım, Fatoş'un, "bu kez ciddi, evlenme teklifi elikulağında" dediği kırklık yakışıklısı. Gırtlağımdan zor giden kahvaltıdan sonra, birkaç parça temiz çamaşır, çorap, gömlek yüklendim, kapıcı daireme geldim. Bir meyhaneye kapağı atıp, deliler gibi sızıncaya dek içmek vardı. Yarımşar tablet kalp, uyku ilacımı attım hemen ağzıma. Bereket yarın işe gidilecek, rezil olursun uyarısı çınlayıp duruyor beynimde. Otur makinenin başına. Zaman yenik düşmezse yandın.

Nöroşirürji Kliniği'nde geçen bir; Feride'nin kızkardeşiyle Tavukçu Lokantası'nda geçirilen birkaç saati anlatsam mı? Boğulmayayım hele.)

Evet, *18 Ekim 1979, Saat 13.00*. Sökeliler telefon etmişlerdi, Aydın'dan. Bu gün gelecekler. Karmakarışık bir Danıştay davası. Anlamadığım bir konu. Bakalım, dertlerini iyice bir dinleyelim de bir kez daha. Dün akşam yine yüz kızartmaya karar verip, Şube Müdürü dostuma telefon ettim, yattı mı, yatmadı mı şu kahrolası iş. "Nasılsın, bir hatır sorayım" ağızları. Neyse kendiliğinden açıklama gereğini duydu. Yerleri darmış da, bir daire kiralamışlar üst katta, bir kısım üniteleri oraya aktaracaklarmış. Biz(!) alt kata yerleşecekmişiz. Sanki yer beğenmiyorum! Bu arada, bakarsın bir başka aday çıkıverir, belli olmaz. Adamın boğazını sıkacak halim yok elbet. Bekleyeceğiz ister is-

temez. Derken Nazike telefon etti. Babasının oyununun galasına gelecekmiş bu cumartesi. Artık ayıp olacak deyip, okudum metnini bana bıraktığı oyunun. Usta işi bir acıklı-güldürü. Dayanamayıp kahkahalar attım, birkaç yerde. Sonunda gırtlağıma bir yumruk oturdu. Nasıl inanmazlaşıyor insan, o cıvıl, daha ellisini bile bulmayan zekânın sönüp gittiğine. Alaycı, şakacı, hırçın halleri gözlerimin önünde. Tanıdın mı yakından, beter oluyorsun. Şu satırları sobalık etmezsem, geride kalanlardan beni tanıdığını sananların hali de, benim şimdi içine düştüğüm gelgeç burkuntuya mı benzer, ne olur, kestiremiyorum. Galiba en iyisi bu tür yazıları ardında bırakmamak. Yanılıp şaşıp basarlarsa, ya yalan yanlış övülür, ya kıyasıya sövülür, önünde sonunda unutulur gidersin. "Acele et Muannit'çiğim, adına yaraşır ol. Basılmaz, oynanmaz, bunlar özür değil", başımın etini yer dururdu. Sözleşmişiz gibi benzer trük, diyalogları okurken çok şaştım. Sonra, az sürmedi dostluğumuz, etkileşim doğal, dedim. Gerçi özde önemli ayrım var aramızda. O hınzırlıkların ince örgüsünü dokumuş bir taşkın zekâ, bende öyle parlak şaşırtmacalar, iğnelemeler, buluşlar hakgetire, yalnız –başladım kıskanç eleştirilere– nutukçuluktan kaçayım derken –*Wagner*'in kromatik anlayışı batsın– öğütçülük kapanına kısılmıyor değil, nice alaysılığa büründürse de biçemini. Bir de diyaloglarda savsaklama, acemilikler, sıradanlıklar batıcı zaten. Bakalım becerebilecekler mi sahnede 'oyun içinde oyun' ayrımlarını, gerçekle gerçekdışılık karışımından doğan dumanımsı anlatımı sezdirmeyi seyirciye. Kendi yazgısını bu denli bilinçli, önceden bilebilmesi, iletmesi de ayrı, ermişliğine inanma duygusu uyandırıyor insanda. Kesin ölümcül bir hastalıktan öleceğini apaçık söylüyor içlenmeden. Korkunç bir önsezi.

(Cevdet'in kısa mektubundan sözedecektin, diyor biri, kim?) ...Zırn. A, Nazike. Trende yer bulamamış, uçakla geliyormuş yarın akşam. Saat 23.00'te falan burada olurmuş. Gereksiz özür dilemeler. "Sana da eziyet oluyor." O değil de, cumartesiler Sultan'ın temizlik günü. Kısa aralıklarla görünce Nazike'yi –kızım yerindeymiş, ne önemi var?– günahımızı alacak. Oysa bir dahası yok, bu gelişlerin. Babasının oyunu bahanesi oldu görüşmemizin. Aman pek önemliydi Sultan'ın yorumu! Sefil

herif! Başlarken hayli iddialıydım sanıyorum. *Gide*'vari bir ağırbaşlılık, *Rousseau*'dan ileri içtenlik! Hoş, onların da ne sıkıntıları olmuştur kimbilir. Hem bu gün bağırsaklarım gaz dolu, kabızlığım da azdı rakıyı bırakalı türünden bayağılıkların yazıya dökülmesinin ne anlamı var, denebilir. Oysa ne bileyim, üç beş yüz yıl sonra, tez konusu bulmakta sıkıntı çeken bir üniversite öğrencisi, bu bir yılgın dönem özet kesitinin yüzeysel notlarından bile yararlanabilir, değil mi efendim!

Saat 15.00. Gelen giden yok. Devam. Çeşmi bülbül delikanlı Cevdet. *Aziz Nesin*'in deyimiyle *'gülütün sivri okunu'* anında yakalayabilmesini, girginliğini, canayakınlığını seviyorum keratanın. Azımsanmayacak, kolay iyileşemeyeceği kusuru, *büyük* şair olacağım savı. Tanıdığım sıralar dayaklık şımarıktı ha! Epey törpüledim, dalga geçtim, sinirlendirdim. Tümden küsmüyor neyse ki, beni bir matah sanıyor ya da umursamıyor, belki ondan etkilendi de bağırganlığından hayli kurtuldu, ayağını öyle güm güm vurmuyor döşemeye. Mektubuna yerleştirdiği bir ılık, mahzun manzume fena değil, ama asıl öteki açıklamalar iyi! *Birmingham*'da şimdi. Övüyor da övüyor kaldığı daireyi. Sürekli sıcak su, mikser, mini-fırın, mini-buzdolabı, çok kanallı televizyon, antik berjerler, sallanır koltuk... Nedir bu rahatına düşkünlük, konfor hayranlığı! Hani belki, burun karıştırma, diş fırçalama makineleri de vardır. Tırnakların mı uzadı, sok elini beş delikli bir alete tırrt! tümünü tam yerinden, kanatmadan, incitmeden kesiversin. *Chaplin*'in 'Asri Zamanlar'ındaki taşlamayı gel de anımsama. Odasına *Komet*'le *Neruda*'nın resimlerini de asmış. Oh! Kekâ! Ya şimdi *Monteverdi*'nin *Popea* operasından aryalar dinleyen bendenize ne demeli! Meğer ne ince adammış şu *Neron.* Sevgilisinin kollarından kopamıyor bir türlü. Gebermeyesice!

Saat 16.00. Bizim Sökeliler sökün etmediler hâlâ. Gerçi pek sıkıldığım yok, ama-maşallah alaturka davranışlar. *Alla Turca* değil, küçümseme anlamında kullanılan şu deyimi nasıl da kolaylıkla benimsemişiz. Vay canına! Bu saatten sonra gelseler ne olacak? Öbür ikisinden vekâletname alamadılar anlaşılan. Üç ortakmış bunlar. Bir kahve içeyim bari. Kahve de nereden mi çıktı? Fatoş'çağız, bir orta boy yastıkla zarfa koymuş iki yüz

gramlık çekilmiş kahveyi, uçakla postalamış Londra'dan. Oysa dokunuyor bana. Sidikten olduğu gibi çıkıyor tanecikleri. Taş yapar diye korkuyorum. Dayıoğlu bulunduruyor *nescafé*, geçiniyorum bürosuna gittikçe. Hah, şunu bizim muhtarın kambur ninesine hediye edeyim, makbule geçer.

'İyilik et, denize at, balık bilmezse, hâlık hiç bilmez' diyebilsem bir kez, bu yaştan sonra adam olma yolunda ilk önemli adımı atmış olacağım.

6

19 Ekim 1979 Cuma, Saat: 21.45

Nazike'yi bekliyorum, sanıyorum 23.00'ü geçer eve gelmesi. Bekleyedurayım. (Günleri, yılları şaşırmaya başladım artık. Galiba 21 Haziran 1984 Perşembe. Kanda belli yoğunluğu aşsa da alkol, üç dört saatlik sızma dönemini saymazsam uyuyamıyorum geceleri. İnsancıklar, geçirdiğim sarsıntının kesinlikle ayırımında değiller. Uyurgezerim, yine de birtakım sorunları çözebilen kişi oyunumu sürdürebildiğim kanısındayım. Otuz üç tane kanun gücünde kararname çıkardı *Özal Hükümeti*. Bir rapor istiyorlar benden. Ne işlerine yarayacaksa! Merak zahir. Okumaya çalıştım. Öğle üzeri içtiğim üç bardak fıçı birasıyla yarım tablet Prent'in etkisi birleşince uyuklamaya başladım. İkide bir dikiliyorlar başıma. İnceleme ne evrede? Bana ne? Oyalıyorum, bakalım ne zaman çıkacak foyam meydana! Kendime biçtiğim yaşam sürecine bakıyorum da, tümden saçma bulduğum şu uğraşı tepip defolup gitsem diyorum durmadan, lakin salt düşünü kurmakla yetiniyorum elbette. Galiba tepemi attıran da şu durağanlık, şaşkaloz beklenti. Perdenin ineceği an bilinebilse, insan kendini bayağı programlayabilir, dahası canını dişine takar, altın madalyanın boynuna geçirileceğinden emin, bayılasıya koşabilir. Demek, koşul budalalığı ilmeğine takılmamak elde değil.)

18 Ekim 1979 gecesi saat 2.30'a gelinmişti yine. Şimdi sabahları dilediğim saatte kalkabiliyorum, önemi yok da, çalışmaya başlarsam, bu alışkanlık yürümez, çaresine bakmalı. On saat

uğraştım, anlayamadığım ivecenlik çırpıntılarının baskısı altında. Gençlik sevdasının ilk gecesini boyamaya kalkışmak boşluğundayım. Hangi renklere vurgun fırçayı tutmalı *'acemi elim!'*

(22 Haziran 1984 Cuma. Fatoş'un boşanmış arkadaşı Rezzan, sürmeli, ışıl gözleri, ince boynu, hafif kemerli burnu, köprücük kemikleri belirgin göğsü, hep uygarlığı oynayan elleriyle, ama daha çok inişli çıkışlı si-bemol sesiyle ilgimi çekmişti. Fatoş'un ameliyat gecesinin ilkinde yakınlaşma sanısından çok bir tutaraklı sevinç olduğunu aramızda yadsıyabilir bugün, önemli değil. Sonraları içki nöbetlerimde evine onca uygunsuz saatlerde uğrak verişime ara sıra, sinirlenir olmuştu, iki yılı aştı galiba, artık istenilmediğimin –hele ki– ayrımına varıp, kendimi çekebildiğimden bu yana. Ayrıldığı kocasının da bencileyin kafayı bulunca çekilmez laf saldırganlığı ürkütmüş olmalıydı oncağızı. Bu gece doktora saplantısının ilk aşamasını başarıyla atlattığından söz eden Fatoş'un, "çağıralım kızcağızı, sıkıntılı günlerimde az nazımı çekmedi" önerisini sevinerek kabullendim. Ucuza çıkılır hesapçılığı yüzünden Tavukçu'ya gittik. İkisini karşılıklı oturttum. Sadece görmek, duymamak, rakıyı sofradan eksik etmemek kararımı oldukça iyi uyguladım. Sabah, nasıl iç ezikliği, pişmanlığı, öksüzlüğü yüreğime çökecekti biliyordum. Ama Rezzan'ın kucaklaşırken ince gövdesini yapmacıksız bana bırakışını, kokusunu daha anımsayabiliyorum, tuhaf. Geçecek elbet, yine de...)

...

Birkaç gündür ılıman, yumuşak gidiyordu hava, Ankara Haziranı'na dönüldüydü neredeyse. Bugün soğudu. *Elmadağ*'a kar indi ola ki. Çalışmaya çalışıyorum olmuyor. Biraz ortalığı toplamaya kalkıştım, şaştım zamanın nasıl hızlı geçebildiğine. Kadınların neden erkek dayanılmaz sıkılmasına kapılmadıklarını bir bakıma anlamış mı oluyorum böylece? Elektrik kesintileri sıklaştı. Sözümona yemeklerimi bozulur korkusuyla ikide bir kaynatıyorum. Soğuyunca kaldırıyorum buzdolabına. Peynir almamaya kararlıydım, üzüm de. Ama Nazike'ye kahvaltı çıkarmak gerekir, iyi kötü. Üzüm niye? Akşam için, sevdiğini mi

anımsadım kimbilir? Çıkıp aldım bakkaldan. 600 gram beyaz peynir 78 lira, bir kilo üzüm 50, artı bir kıvırcık marul 15, etti mi sana 143 lira, vay canına! Kepazelik. Nereye varır bu gidiş? Karakolda biter herhalde. Bay Demirel ne halt edecek bakalım. Bence hiç. Anlaşılacak Hanya ile Konya da, ömür vefa eylerse...

Fatoş'un anasından mektup. Bir tas çorba içeyim dedimdi, gözatıyorum bir yandan. Ah vah'la dolu. Kelin merhemi olsa kendi başına sürer. Yine evsahibiyle dalaşma sorunu. Önceki evsahibiyle de takıştılar, kira artırma isteği yüzünden, çıkıp, bu sözde eve taşınmışlardı. Yazın uğradığımda arabuluculuk ettim, damatları araba almış da efendim, taksitlerini öderken sıkıntıya düşüyorlarmış. Sigorta kurumunun bağladığı üç aylık emekli maaşıyla boğaz tokluğuna yaşam savaşı veren ihtiyarın vereceği üç beş kuruş, bu vazgeçilmez dertlerine derman olacak sanki. Aylık 1600 liraya oturuyorlar. 2000'e çıkarsınlarmış, "gitmeyin mahkemelere, razı olun" demiştim, dinlememişler. Başlamış didişme. Ufak terasta çamaşır asmalarına izin vermemiş evsahibi, canyoldaşı bodur köpeklerini zehirletmişler, odun, kömür koydukları merdiven altını kapatmışlar. Mutfağın tepesini örten camlı bölmeyi kırmışlar. Yağmur suları doluyormuş içeriye. Babalık hukukçu ya, çare bulacak. Sevsinler. Yarım yamalak bilgimle, bir dilekçe Seymenler Savcılığı'na, bir dilekçe yerel Sulh Hukuk Yargıçlığı'na yazdım, postaladım. Birbirlerinin kafalarını kırsın, gözlerini çıkarsınlar en iyisi. Öf be!

Saat 22.00. Bakayım televizyonda ne uyuntu numaralar sunuluyor. Belki kapı da zırlar birazdan.

23 Ekim 1979 Salı, Saat: 22.45

(24 Haziran 1984, Pazar, saat 14.20. Dönüşler batağının hâlâ yüzeyindeyim. Kimileri 'ne çok kendinlesin, kendine acıyorsun'u çarptılar suratıma. Eğlendirici değilsem, kapkaralığıma dayanamıyorlar. Verdiğim zekât yetmiyor mu? Söz bıçkınlığım? *'Alsanıza acımı siz de dev dalgalar biraz koynunuza?'* Soğuksunuz. Buzsunuz, benden beter! İki buçuk zekâ kırıntısına da-

yalı, dişime görelere göre ince sayılan bücür sokuşturuculuklarıma ne de çok bayılınıyor! Formundasınız Bay Muannit yine. 'Ben içkiyi ciddiye alan adamım, *dipsomanım!*' Hay ağzını öpeyim *Can Yücel.* Bence de yaşamanın tek ciddi uğraşı bu olmalı. Ayılmamak. Çizgi film olmazlıklarında ya da mantığına uyumlu çılgınlıkları yaşamak! Çocukluk coşkusuzluğunu habire anımsayan hasta yapının doymaz açlığına başka türlü dayanmanın yolu yaratmalardan geçermiş! Yani kendini avutmalardan. Avutman'ın avutuculuğu kurtaracak ha! Neyi? Denge kelepçesine vurulmuş duyarlılığım, aklım, evrenin sınırından hangi olağanüstü doluluğa şaşkınlıkla bakabilecek? Atomdan küçük elementler, bilinçlendirilmiş canlının, evren oluşumunun çözülmesine yarayacakmış! Gizler de tükenince seyreyle sen gümbürtüyü! Bireysel yok olma korkusundan toplu kıyımlarla kurtulmaya kalkışanlar yerden göğe haklı galiba.)

...

Cumadan bu yana yazamadım. Uyku da bastırıyor ya, birkaç satır karalamadan yatmayayım, bungun, buruşuk düşlere. Cuma gecesi (19 Ekim 1979) saat tam 23.05'te damladı Nazike. Taksi dolaştırmış durmuş, o yüzden gecikmiş biraz da. Odalara çekildiğimizde saat 01.30'u geçiyordu. Boyutlanamamış konuşmalar. Ataklarının altı; içtenlik özlemi, yalnızlık yakıntısı. İlgi kuramamak kuramını geliştirdiğine inanmaya savaşıyor gibi. Dil ustalığı ya da tökezlemesine önlem alınmamış görüntüsü verilerek, çözümleme alışverişi güya. Engel, belki onun 'entelekt' döngüsünden çıkamayışı, tüm alçakgönüllülük çabalarına karşın. Bu gece başkalığını başka, geniş zamanda ele alabilirim türküsünü söyleyeyim bari...

Gömütlük Bekçisi — Demek gelmiş, geçmiş, gelecek, tüm dillerden anlıyorsunuz.
Ziyaretçi Kadın — Evet.
G.B. — Geçmiş ne demek?
Z.K. — Sözgelişi.
G.B. — Yanılgıların beşiği – İçinde BEN sallanan.

Z.K. — Anlatın.
G.B. — Sevmem. Duyun.
Z.K. — Zamanı nasıl dışladınız?
G.B. — O beni dışladığında.
Z.K. — Susmayabilirsiniz.
G.B. — Niçin?
Z.K. — Soru sorabiliyorsunuz.
G.B. — Siz değilsiniz tuzağa düşüren.
Z.K. — Özdeşleştiniz demek.
G.B. — Önceyle, sonrayla?
Z.K. — Soru sorabiliyorsunuz?
G.B. — Ölümsünüz. Ölmediğini varsayan.
Z.K. — Hak mı tanıyacaksınız.
G.B. — Tanrılaştırmadıkça.
Z.K. — Gülünç olmayın *Zeus!*
G.B. — Şaşkın *Aphrodite!*
Z.K. — Kucaklaşalım.
G.B. — Gerekmediği için.
Z.K. — Kesinlikle.
G.B. — Oyun?
Z.K. — Alışamadığımızdan.
G.B. — Dayanabilirseniz.
Z.K. — Öğretilendir.

Perde

Gittik, 'Oyun İçinde Oyun'un galasına. Kadın evliyalara tutkunluğunu bildiğim bir ressamla tanıştırıldım. Ben yaşlarda, zengin bakışlı, kibar, mihrap yerinde, az, ama öz takı'lı yalı torunu bir *hanımefendi.* Dayıoğlu'nun kulakları çınlasın. Daha on beş yirmi dakika vardı oyunun başlamasına. Bir gencecik, ama gerçekten alıcıkuş hatun geldi yanımıza. Nazike'yle birlikte gelmişler, İstanbul'dan, Nilgûn, dendi salt. *Dilhun* eyledi birdenbire ben kulunuzu! Nasıl betimlesem, *tasvir-i efkâr* eylesem. Halkalı gözbebeklerinin içi hareli mavi mi ne? Hokka ağız, çekme burun, çift gamzeli, benli yanaklar! Öf, öf, öf! Çarpıldım. Aldık yerlerimizi. Onlar locada, ben salonda, ön sırada tek. Sa-

at 20.30, açılmıyor perde. Beş on dakika daha geçti. Döndüm, Nazike'ye bir işaret. 'Ne oluyor?' 'Gel!' Gittim yanlarına. *Yeni Sahne*'nin locaları yana çarpıktır. Dört kişi oldun mu, kafa oynatmaktan ağrılar girer boynuna, birlikte oturalım dendiyse de, teşekkür edip döndüm yerime. O sıra, yönetmen perdeyi aralayıp, sahne önüne çıktı. Oyundaki 'Murat' rolünü oynayacak oyuncu birden hastalanmış, seyirciler arasında doktor varsa, lütfen... Beş on dakika daha geçiştirildi sabırla. Yönetmen yine sahne önünde. Oynayacak durumda değilmiş o genç oyuncu. "Sizleri evlerinize göndermek istemiyorum. Gerçi delikanlı rolü, ama dilerseniz ben oynayacağım". "Kabul" sesleri ve oyun başladı. Bu gün Sökelilerin dava dilekçesinin yazımına başladım. Saat 17.00'de bıraktım. Sonrası anlatılabilecekse, sonra anlatılabilecek.

25 Ekim 1979 Perşembe, Saat: 22.30

(29 Haziran 1984 Perşembe, Tevfik Soylu ile yıllar sonra aynı işyerinde karşılıklı masalarda çalışıyor olabileceğimiz aklımdan geçmezdi. Bir aya yaklaşıyor. Ramazan Bayramı arifesi. Aylıklarımızın ödeneceğini öğrendim. Tevfik'e ne aylık verileceği yönetim kurulunca bir türlü belirlenemiyor. Uykum kaçtı. Sıkkındı canı besbelli. Bu gün, Genel Müdür Yardımcısına "Lütfen ne karara varacaksanız varın, ama adam sıkıntıda, iki çocuk babası, hepimiz iyi kötü bir şeyler alacağız. Mali Büro'ya talimat verin de avans versinler bari," dedim. Neyse, iş çözümlendi. Bu laubalilik onun için hâlâ şaşırtıcı. Oysa öylesine patavatsız lakırdılar ediliyor ki, henüz ayrımında değil. Sözgelişi, geçen gün, güya başkasından sözediyor, "Herif altmışında, kıçını kıpırdatacak hali yok" dedi, yönetim kurulunun otuz beşlik üyelerinden biri yüzüme karşı. Eee, ben altmış iki yaşımı doldurdum, toplantılarda beni bilmem şunca yıllık deneyimli adam diye övünerek sunuyorsunuz, bu ne ikiyüzlülük diyemedim! Sanıyor ki, otuz beşlerde demir atacak, anlarsın genç adam sen de, nasıl tin ve beden yıkığı hale dönüştüğünü bir gün. Tevfik can, bir porsiyon *İnegöl* köftesi, bir bardak birayla

yetindiğimi biliyor. Beni senden gayrı kimse düşünmedi deyip yemeğe çağırdı ille. İlgilendim ya, karşılığını mutlak verecek! Galiba ben de puştun teki hale geldim. Çok doğaldı arka çıkmaklığım, yakındaşlığım, üsteliyordan gelerek "Alaman usulü bölüşsek" dedimse de dinletemedim, *Piknik*'te yemek paramı o ödedi öğlende. Gerçi, en az düzeyde tuttum yiyebileceğimi. Yine de payıma 600 lira düştüğünü gözucuyla, hesap pusulasından çıkardım. Akşam 1000 liraya dek harcama yapabileceğimi hesaplıyordum içimden aynı zamanda. Bu ne zavallılık Tanrım! Saat 18.00 dolaylarında Fatoş uğramıştı işyerine. Tatile –o da bir haftalık, birlikte çıksaymışız, indirimli bilmem neli tarifeyle 60.000 lira yeterliymiş. Yalnız giderseymiş, yanındaki boş yatağa da ücret ödeyecek, içki hariç, yarım pansiyon, 37.000 lira harcayacakmış, yazık değil miymiş! "Üç aylık emekli aylığımı alacağım, git sen yavrum beni düşünme!" Kabak kalye varmış evde, geleymişim. Tam takma dişlerime göre. Yarın uğrayacağım bankaya, arkamdan birkaç canıyanığın teneke çaldırmasına karşın, pak alınla çekilip gittiğim Devlet Memuriyeti'nden bağlanan üç aylığın üçte birini alıp Fatoş'çuğun bir haftalık tatil giderini sağlayacağım. Aman ne büyük özveri! Oldu olacak, *'Ete kemiğe büründüm, Yunus diye göründüm!'* deyiver bari.)

(2 Temmuz 1984, Pazar, saat 14.10. Ramazan Bayramı'nın ikinci günü. Buzdolabında, bir bölü dört küçük rakı kalmış. Hallettim, kaçtım Fatoş'un evinden. Yazdıklarıma bakmıyorum artık. Hezeyan kuşkusuz. Kıskançlık mı? Olabilir. Birkaç haftadır, aklımda Selmin. Bir türlü bozguna uğramayı kendime yediremiyorum. Alkol desteğinin işe yaramayacağını hep bilerek, düzmece akıl yürütmeler yüzünden kurulmasını özlediğim insanca ilişkilerden bile geride durma savaşımı veriyorum. Oysa nasılsa, sonucu göze alınmış, umutsuz çağrıma nazlanmadan gelindiği gün, ince yüzünde coşkunun sezdirilmemeye çalışılan solgunluğunu yakalamıştım. Aramızda otuz yaştan çok yaşam dilimi var. Ne çıkar? Davran! Hayır, sana ayıracaklarından pişmanlık duyacaktır. Daha doğrusu pişmanlık duyacağı yoğun kaygısı, kendinden en azını vermeyi bile engelleyecektir.

Bir saat kadar sızabilmişim. Gövde inanılmaz savunmalar geliştiriyor, saldırıya uğradıkça. İlkin tepemde vızıldayan ka-

rasineği öldürdüm. Camda pörtleyen iğrenç sesini duydum, pıhtı artığını temizledim bir parça tuvalet kâğıdıyla. Böyle çabuk, şahmerdan gücüyle ezilip yok edilebilmeli beden. İmgelem doyumlarından tiksinti, hormon azmalarına mı yol açıyor yoksa? Sarkık meme uçlarındaki bu gözle görülür gelişmeyi neye yormalı? İstendikçe yoğrulabilecek, dirençsiz, yoksul dişiliğe dönüştürüyor beni benden bağımsız çoğalmalar. Öfkemi, içdaralmalarımı emip, düz denizlerde yüzdürecek hücresel aklınca! Binlerce bıçak sokup çıkaracağım göğsüme, ama sonunda ağır ya da hızlı önemli değil, ergeç yenileceksin, bilesin, pis oyununa...)

...Elektrik kısıntıları bildirilere bağlandı. Kimi sabahları, kimi öğleden sonraları üç saat kesiliyor akım. Hidrofor çalışmadığı için, su da. Isı gündüz artı dokuz. Ekim ayı için soğuk sayılır. Kalın kazakla oturuyorum. Sakal bıraktım. Uzatabilirim.

23 Ekim, 1979 Salı'nın gündemine Fatoş'tan aldığım mektup girecekti. Delirmek üzere olduğundan söz eden. (Noktaladığım sıra kapı vuruldu. Koloratur-soprano sesi. Mua! benim. Ayrıca Muannit'in kısaltılmışı. Açtım. İnim çok kirliymiş. Girişti, durup dururken, sıvı deterjan, sabun, rakı aldım geldim. Bana pencere içlerinin, döşemenin isini, tozunu gösterip duruyor. "N'oldu seninki?" *İzmir*'den dönmemiş. O nedenle uğramış bana. "Kapkaranlık, pislik içinde yaşamak istiyorum, dokunma bana!" dinlemiyor. Lastik eldivenlerini takmış eline, ıhlaya tıslaya silip süpürüyor yerleri. Bayram yemeği borcumu unutmamalıymışım. "Yazdıklarından bir bölüm oku istersen!" Nedense okumak zorunda saydım kendimi. Ardından çekiştirmek gibi oluyor, ayıp, günah. Yirmi sayfadan sonra uyuklamaya başladı. Dokundurmalarıma, suçlamalarıma acımsı gülümsediğini sandım, huzursuz. "Açım, Körfez'e gidelim."

...

Sorulmadan anlatılan kumral, olgun adamın yaşamına birden nasıl girdiğinin öyküsünü dinledim, "O da çok yönlü dost kadınların eşsiz güzelliği masalına kapılmış görünüyor," dedim, "hele evlenin, alır boyunun ölçüsünü, görür kaç bucak ol-

duğunu dünyanın." Yüzüme bakınakla yetindi hak verircesine, hafifçe gülümsedi de galiba.

Kapısında bıraktım. "Çıkma gece, berbat suratın, uyu. Ha, varsa bir şişe soğuk bira ver bana."

— Bu çaylak dizeleri sizin için düzdüm, kırçiçekleri, en ucuza kapatılan, boynu bükük laleler...

'Sevdiğimi bilin kafdağının eceleri
Kılıcım yok, kırağılar derliyorum
Bağışlamayın kızlığınızı sakın,
Karaya ağar sabahların geceleri'

...Nazike uyuyor. Sultan sinirli. Evde yabancı var konuşamıyor ondan. Hem bu hatun da nenin nesi? Oyun sonunda, oyunculardan birkaçı, yönetmen, o bayıldığım çocuk Nilgûn, Nazike fuayede buluştu. Yarım yamalak çağrılarını incelikle geri çevirdim. Kutlayacaklardı galiba, ilk gecenin fiyaskosunu.

Fatoş'a dört beş saat düşüne taşına sekiz sayfayı bulan yatıştırıcı, güya çözümler öneren bir mektup hazırladım. Dönebilirdi sağlık nedenlerini ileri sürerek. Olanak varsa *Kent Koleji*'ndeki düzenli yurt odalarından birine taşınmayı denesindi. Çıkmazını taşıyor boynunda, koşullar dilediğince rahat değilse keçileri kaçırıyor. Burada olsa, öğretmenlik dışı yaşamı yine saplantılar, tümden ev kapanıklıkları, televizyon bağımlılığı, benimle uğraşmalarla sürüp gidecek. Kendine göre dönecek dünya, doğacak ay! Güncel sorunlardan uzak, parasal dertlerden habersizlik ola ki, mutlu kılmasa da, bunca mutsuz etmezdi bu çocuğu. Tam da tersine yazgısı. Yaşdaşlarının sevdalanma yarışına girdiği genç bilgin, mirasyedilik döneminde sıkıntı çektirmezdi ona. Acele etti kopmakta. Kalktı bana sığındı akılsızım. Verdim mektubu postaya. Aynı gün öğleden sonra bir mektup daha çıkageldi, kalınca. Açtım. *Veteks* yollamış deli kız. Kısa da olsa dingin birkaç satır, pişman oldu galiba, onca beni telaşlandırmaktan. Hadi yeniden yazarsın, şakalı, şamatalı. Ayı ile tavşan masalını falan. Hemen her gece yatağa girmeden önce, "Babacık beni şımart, dizlerinde hoplat, hadi bana masal anlat!" der dururdu, "Mujik şarkıları söyle."

7

28 Ekim 1979 Pazar, Saat: 24.00

Önceki akşam saat 24.00'e doğru Nazike gitti. Yemekte iyice bozdum perhizi. O yüzden de *Molière* kahramanlarına yakışır dalkavuk reveransı eşliğinde genç konuğuma *ilân-ı aşk* eyledim. Ertesi gün sövgülerin daniskasıyla kendimi aşağılayacağımı bile bile. Daha pek seyrelmemiş, kırarmışlığı sanırım kimilerine çekici bile gelebilecek saçlarımı tutam tutam avuçladı, canımı yakasıya çekiştirdi; sertçe taraklamalarla, iç çekişler mızmızlığına, hıçkırıklara boğgun öpüşlerin karamuk tadı temalarına geçme oyunumu bozdu. 'Yutmam hadım zampara! On beşine basmamış kız bile korkarım kılını kıpırdatmaz. Beni daha fazla söyletme de, sus dinlen sıcacık karnımda.' Tam böyle mi dedi, uyduruyor muyum? Ne bileyim!

(27 Ekim 1979 Cumartesi gidebildiğim *'Çavuş Musgrave'in Dansı'* üzerine epey kafa yordum. Altı yedi sıraya oynanan oyunu soluğum kesilerek izledim. Yazarın dokusu ödünsüz, sımsıkı. Benim bu safkan İngiliz'liği sevmem Sahtegi'liğime verilebilirdi, ama onca yıl sonra anımsadığımda yadırgamadığıma göre coşkumu, inandırıcı olmalı. Tiyatro Dergisi'nin tanıtma yazılarını hazırlayan önemli, saygıdeğer kişilerin klasik-epik usta bireşimine ilişkin açıklamaları, yazarın özüne sokulma yönünden beni çok ilgilendirmedi. İngiliz yönetmen de akıllı, sade, ardına önüne pabuç bırakmayandı.)

...

Güneş'le Sina geldiler İstanbul'dan, bayram tatilinden yararlanarak. Ayrıca çöpçatanlıklarının başarısı çağrılmalarına neden olmuş. Bir taşla iki kuş. Sevinemedim, çok yorgun Güneş, sürekli öksürüyor, yine o nezle, grip, bronşite kolay yakalanma ilezeliğinin öfkesini gizleme çabasında. Sabahın köründe yollara düşüp, akşam saat 20.00'lerde eve dönme zorunluluğu. Bu yıpratıcı çalışma, sonunda yataklara düşürecek kızcağızı korkarım. Neden bunca horlamalara, umursamaz hırpalamalara karşın, ailenin bedence en sağlamı benim. Haksız yapı! Meydan okumanı bir gün düelloya çağıracağım, bakalım epe'yi kim iyi kullanacak?

Öğleden sonra, nişanlanacak arkadaşıyla birlikte bana uğradı Sina. Besbelli Boşnak, aday. Sarı, devingen kedi gözleri, sinirlendi mi matkap deliciliğine dönüşecek türden, gündüz lamelifliğine, donukluğuna aldanmamalı. Kemikli. Çökük avurtlarında tüy dipleri uyanık. Kımıldadıkça kımıllığını daha duyuran beden radyasyonları... Sina şakrak, esmer, kor sıcağı, esnetici. Güneş, kız evinde kalmış, süse püse yardımcı.

Nişan akşamı, uzayan *Fiesta* gecesi belki irdelenebilecek traji-komik insan sergilemelerini kapsıyor. Hemen anlatamam, soğumalı.

Zühre-Ayça kardeşlerin babaları ölmüş, yıllarca yatalak çürümüşlüğünün dayanılmaz acılarına katlanan gövde, soluğunu alıp verme inadını çözdü sonunda. Kurtuluş. Bu gün öğrendim Güneş'ten.

Cevdet'ten biraz daha uzunca bir mektup geldi. Frenkçesini bırakalım bir yana, sıla hastalığına tutuluyor galiba insanlar dış ülkelere gidince. *Noël*'de geleymişim oralara. Sadece uçak gidiş-dönüş ücreti 120 sterlin. Neyle? Anılarımın bir bölümünü okumuş. "Üreten ellerinden öperim," diyor. Üretmiyorum, ürüyor ayrıkotları! Yine de sağolsun. Tek kişi buna benzer bir şeyler demeli demek, hiç değilse. Ne denli aldırmaz havalara diksem de boksör burnumu. Yetmişlik J. Arden usta da, sanırım vızgelir savına karşın, yazmayı sürdürebildiğine göre, en az iç çalkantılarını iletmeyi düşünmediğini ileri süremiyordur. Böylece *fâkir-i pürtaksir* de nice *megaloman* olduğunu – sözde ayrımında olmadan, ortaya koymuş bulunmaktadır.

...

İki kez telefon edildi *Aydın*'dan bu gece. Bay Emrullah Dikişçi, müvekkilim, çok sinirli, ivecen. Bir de davayı yitirirsek, dilerse nalları dikebilir. Ben asarım, keserim dedim mi? Her gelişinde maçı yitirmek olağandır aranağınesini yineledim.

Saat 01.30. Fatoş'tan ses yok. Günlük, politik gelişmelere değinemedim. Sayın Ecevit, 'CHP'nin gücünü kişilerde aramak yanlıştır', diyesiymiş. Ya nerede arayacağız bu ülkede üstad?

İstanbul *Bayrampaşa*'da terör. Kahve taraması. Altı ölü, yığınla yaralı. Buyrun cenaze namazına.

2 Kasım 1979 Cuma, Saat: 22.00

Güneş'le Sina gittiler. Saat 15.00'i geçe. Kapıyı kapadım, boğazımdaki tıkaç açıldı birdenbire; pis, batak hıçkırıklarla kesikli, böğürerek, ölüsüne kapanmış mahalle karıları gibi bir ağlama tutturdum. Binlerce karga üşüşebilirdi başıma, bir tek insan, 'kardeş, can, nen var?' deyip sarılmazdı boynuma. *Kibele Ana*'vari taş kesilip susmak varken...

Yazalım olanı biteni. 30 Ekim 1979 Salı, saat 16.00'dan beri çatlıyor kafam. Fatoş'la aynı gün telefonla on beş dakika, ertesi gece beş dakika konuştum. 17 Ekim 1979 gününden beri susuyordu. Aldığım haberin saçmalığı birtakım telepati belirtilerine inanmaya zorluyor insanı. Habire seyiriyordu sağ gözüm. Bu tür tikleri olacaklara bağlamak aptallığı bana özgü değil kuşkusuz. Demek kurtuluş yok, aynı sanılara kapılıp gittiğime göre, bu bulaşıcı hastalık da *beşeri!*

Gülünç darbe, Cevdet'in abartıcılığını bilmeme karşın, olayın özelliği doğruluğuna inanmamak kolaylığına sarılmama elvermeyecek denli özgündü.

Göz kapaklarınızın yumruk gibi şişip kapanıvermesinin, omuriliğinizde pusuya yatan suçiçeği virüsünün marifeti olduğunu ileri sürdüklerinde alabileceğiniz *'hadi canım sende*'ci tavır; çok sürmez, yalın, bilimsel gerçek karşısında patlak balona dönüşür herhalde.

30 Ekim 1979 gecesi Güneş'le Sina Doktor Süleyman Kurtaran'lara (Nişanladıkları arkadaşlarının bacanağı olacak doktor) yemeğe çağrılıydılar. Cevdet'ten gelen hızlı mektuptan haberleri yok. Takınılacak ödünç surat bulamazdım. Şu kadarını akıl edebildim. Cevdet'ten aldığım mektubun zarfına, Fatoş'un arkadaşı Şaziment Güven'den gelmişçesine birkaç satırlık bir kâğıt koymak. Elyazımı epeyce değiştirerek becerdim tasarladığımı. Güya Şaziment: "Fatoş'un durumunu iyi görmüyorum. Telefonla kendisini arasanız iyi olur..." gibi bir şeyler yazmış.

21 Temmuz 1984 Cumartesi, Saat: 22.35

Galiba ilk kez, başlık gününü sıcağı sıcağına geçiriyorum defterime. 3 Kasım 1979 Cumartesi notlarıma dönebilecek miyim, kimbilir? Önemi ne? Geçen cumartesiden bu yana, bir hafta, ölümüne ramak kala denize fırlatılan köpekbalığı çırpınışlı yaşamından geçtim. Sabahlamayı göze alabilirsem, daha doğrusu dayanabilirsem sürdüreceğim, masanın üzerinde olduğu için kurtulabilen-makinemin tuşlarına vurmayı.

...Zile'den gelen halamın kızıyla, torununu *Mülkiyeliler Birliği* bahçesine götürelim, demişti Güneş. Sina'yla birlikte hepimiz gittik. Gündüzden konyak içmiştim zaten. Buçukkulak verdiğim anılar anlatıladursun, gece yarısına değin gülüşüldü, yenildi içildi. Taksiye doluştuk. Onlar *Ümitköy*'e gittiler, beni kapıcı daireme yakın bir yerde bıraktılar. Sallana sallana geldim, düşmeden indim basamakları. Bodrum lambası yanmıyor. Çakmak alevinin yepelek ışığında kapıyı açmaya uğraşıyorum, eşikten sızan sıvı bir küçük dere oluşturmuş, duraklamış. Yoksa açık musluk mu bıraktım? Sanmam. Güç bela açtığım kapıdan içeri ayağını basmamla bileğime kadar batmam bir oldu. Küçük holün düğmesine saldırdım elyordamıyla, ışık yok. Kontakt! Ayıldım. Bok basmıştı inimi. Kapının önüne hamam böcekleri dalmasın içeri diye kestirdiğim mermer yüzünden süpürgelik düzeyine kadar göllenmişti ortalık. *Yedi Cüceler*'in daha doğrusu yaşlı cücenin nohut oda bakla sofa evi, kenef taşkınına, baskınına uğramıştı. Geceleri bu düşü görüp duruyordum, korktuğum

başıma geldi, diyebildim, ikide bir çaktığım çakmak ışığında görebildiğim rezaletin ortasına kalkınan midemi boşaltmamaya çabalayarak. (Şu sıra bel çukurunda oluklanan ter, kabalarıma yayıldı. Hemen bir tablet Prent almalıyım. Belli sıkıştıracak sendeleyen kalbimiz. Aldım. İki saat önce Fatoş'ta tıkındığım bir tabak dolusu kıymalı yumurta; bir duble, bir tek rakı eşliğinde iki şişe *Pepsi-cola*'ya karşın midemde çekitaşı. Küp ne söz, sinir fıçısıyım, kafam masaya devrilmeden bırakılmayacak bu bulaşık, pis olayın anlatımı. Hem kıskanır belki gerçekçi yazarlar!)

Acep tüm elektrik donanımı çalışmıyor mu? Ahmak! Elbette. Bir de çarpılmışım akıma, bok şerbeti içinde canvermişim boylu boyunca. *Meheldir*, o başka. Neredeydi meret elektrik feneri. Cark, curk, kör kör girdim ufak odaya, uyduruk konsolun üstünde olacaktı. Buldum. Batağın içinde dolandım her yanı. Aman, yeğen armağanı müziksetinin hoparlörleri yerdeydi, gitmiş olmasın gürültüye. Dayıoğlu beheri elli bin kâğıt mı demişti ne? Evet, tahta çerçevelerinin alt çıtaları batık. Kesin bozulmuşlardır. Hapı yuttuk. Buzdolabının da kontakt yüzünden, anlamam ya ekovatı mı diyorlar, ne diyorlar boşalmışsa? En iyisi götiçi kadar mutfaktaki patlayacak da beni paramparça edecek korkusunu bir türlü yenemediğim piknik tüpünün düğmesini açayım sonuna dek, yatayım ölüme, ne bu be! *Adalet Ağaoğlu* yatar da ben yatamaz mıyım!

Bırak şimdi, şu hoparlörleri iki iskemlenin üstüne kaldır, belki iç donanımlarına bir şey olmamıştır. Dolap arkasındaki çantalara tıktığım *evrak-ı metrûke* de hamur haline gelmiştir kuşkusuz. Nöbetleşe giydiğim pabuçlar, biricik ortopedik terliğim kâğıthane kayık safasında. Birden başlayan buruntuya da ne demeli! Altıma doldurmak üzereyim. Eyvah, helaya girip oturamam. Orası daha felaket! Sıç ulan odanın ortalık yerine pantolonunu sıyırıp oldu olacak! İyi de neyle taharetleneceğiz! Cebinde mendil var ya, daha ne istersin! Tamam! Oh, dünya varmış! Tüü, unuttum, buzdolabında iki şişe bira vardı, niye akıl edemedim. Umarım ılımamıştır, belki de buz gibidir. Çabuk. Vırk, zırk. Vallaha, iyice soğuk. Doğru odaya. Aç şu pencereyi, çıkar cıgara paketini, yak üst üste. Hava cehennem. Burnunun direği kırılıyor. Otur yatağın ortasına, sabahla. Kalk git,

bu saatte? Kime? Sina'lara gitsem? On iki on üç kilometre çeker. Taksi zamlı tarife, yıkım. Onlar da en az iki bin sulamışlardır. Hem nerede yatıracaklar. Yerleri yok, konuklarından birini portatif karyolada, öbürünü yatak olabilen divanda yatırıyorlar. Canım yere bir battaniye de mi seremezler. Kıvrılır yatarım. En yakın Fatoş'un evi. O da İstanbul'da. Yahu sığınacak, bir tek candan dostun yok mu?

Bay doktor, derhal sigarayı kes buyursun daha. Düşsün benim halime de görelim. Kokaine bile başlar. Dışarıda köpek ulumaları yankılanıyor. Geçen gün koyun büyüklüğünde biri ayaklarını dayamış pencereme, gözetliyordu içeriyi. Ekmek kırıntısı bile yok bu izbede, ne bakıyorsun şakacı köpek. Hem bunca nasıl etlendin butlandın şaşılır. Çöp bidonları ne güne duruyor desene. Daracık blucinlerini sanki patlatacak kalçalarına yarım çember çevirten, oryantal bakışlı genç kadınların ya da portakal memeli, sapsarı saçlı hoppala kızların tasmalı köpeklerini görmüyor musun, nasıl zarif, badi badi yürüyorlar. Sidik atmalarındaki inceliğe saygılı bekliyor sahipleri, sık sık, sabırla. Vitaminli mamalarla besleniyorlar. Dayımın deyimiyle, 'çorbaya sıçan düştü arkadaş. Hayırdır.' Yoksa beterin beteri mi gelecek başıma. Bela belayı kovalar, daha gerçekçi bir laf. Fenerin pili de zayıfladı, sönecek galiba. Yatak odasında gelmeyecek sabah imdadını bekle bakalım. On sigara tükettim, saat üç otuz daha. Uyku ilacı sofadaki masanın gözünde miydi? Unuttum. Hem yine o iğrenç havuza nasıl dalarsın? Biralar bitti, ikinci paketi buruştururken sökmeye başladı tanyeri. Fatoş bu sabah gelecekti erkenden. Gideyim bari. Bata çıka çıktım evden. Çektim, gittim. Yirmi otuz tur attım kapısının önünde. Herkes sabah gazlarını –incelelim artık, yeter– salarken daha. Derken bir taksi durdu, indi içinden canikom! Orada dikilip durmam, elbet irileştirdi gözlerini. Koştu, geldi yanıma. "Ne bu hal babacık, n'oldu?" Yahu kıkır kıkır gülüyorum, ana avrat düz gideceğime. Bir yandan da namuslu gözyaşları. Haydaa! Kekeledim. "Bırak şimdi. Kubura düştüm. Dua et, derin değilmiş. Aç şu kapıyı. Akla pakla beni, ölücem!" Hâlâ bakıyor suratıma. "Ulan açsana şu kapıyı mor zambak, eksik etek! Bir dolu konyak ver, ya da ambulans çağır, deliler koğuşuna kapatsınlar beni!"

24 Temmuz 1984 Salı, Saat: 21.00

Yarın 7.30 uçağıyla İstanbul'a gidiyorum. Öğle arasında üç, akşam üstü dört büyük bardak fıçı birası içtim. Fatoş'a uğradım. Boyadığım siyah mokasenlerim ondaydı, aldım. Ben de ona dolusunu ödünç aldığım biranın boşunu geri verdim, işyerinden arayabilir, söyledim nereye gideceğimi. Geldim inime, neyse olay yok. Soyundum, dökündüm. İnşallah yarın tepeüstü gider, yere çakılır uçağımız. Kimseye değil, kendime acırım. Acımaya zaman kalırsa. Oysa biliyorum, sağ salim ineceğiz yere, döneceğiz. Yapılacak toplantıda bilgi akrobatlığımın nice şaşırtıcı olduğunu kanıtlamaya çalışacağım. Yoksa sünepe, sümsük, ağzını açmaz birileyin oturakalırsam, çabuk dürerler defterimi. 'Bugüne dek verdiğiniz başarılı hizmetlerden dolayı...'

Dolmuşla gelirken, arkadan biri, mırıldanırca "ne yapıyor bu şoför, tabakhaneye bilmem ne mi yetiştirecek", dedi gibi geldi bana. Haklı. Savruluyoruz habire. Kimsede tıs yok. *Celallendim.* "Koşma arkadaş, bunca can sana emanet!" Yüksek perdeden, buyurgan sesim etkiledi sürücümüzü, ama yolcularda sırt sıvazlar bakışları yerine duymamışlık, kinayeli suskunluk. Dahası öfkemsilik. Kim boynunu uzatıyorsa ilkin, onunki kesilecek öyle mi! Bu ne mene kural kardeşler, hiç utanma yok mu sizde?

Oysa, susineklerinin kaydırak oynayabileceği zaman kısalığında bile yaşanmamış sevda serüvenimi anlatacaktım bu gece. Sıktı çünkü biliyorum dışkı edebiyatı.

'İyi akşamlar, dünya güzeli çocuk. Yanı başında yürüyebilir miyim?'

'Ceylan bacaklarıma ayak uydurabileceksen!'

'Nereye varacaksın ki?'

'Sana ne? Peki, ağırdan alayım. Konuş coşkun ihtiyar.'

30 Ağustos 1984, Perşembe, Saat: 13.30

24 Temmuz 1984 Salı gününden beri susmuşum. Aşağı yukarı bir ay. Beterin beteri mi gelecek başıma demişim. Herhalde ben abartıyorum, ama pek de küçümsenebilecek dert değil. Ev

sahibinden bir kibar mektup. Fatoş'u oturttuğum dairesine dört milyona alıcı çıkmış. Oğlu birtakım işlere girişmiş. Para sıkıntısı çekiyormuş. Ne diyor muşum? Olumlu yanıt verilmemiş daha. Diyelim satıldı. Sobalı en küçük, semt bakımından da en uzak yerlerde kira 25.000 liradan başlıyor. Taşınma, ayrı yıkım. Ne halt edeceğiz. Yine iyi insanlar. Haber veriyorlar. Satıverirler, kapıya da yeni alıcının ihtarnamesi dayanırdı.

İki gün kafayı buldum. Zorunlu ayıldım. Tüm –eski deyimle– *belagatimi* kullanarak, evin en az beş milyon edeceğini, satarlarsa yazık olacağını, çoğunu da peşin, kira bedelini yüzde elli artırabileceğimi bildirdim. Ses soluk yok. Bir yandan şu daireyi dört milyona satın alabilecek, Fatoş'u da çıkartmayacak güvenilir birini aramaya koyuldum. Buldum da, işin tuhafı. Hemen telefon açtım, "aynı paraya müşteri hazır, ne diyorsunuz?" Efendim, evlat bey dört milyona verimkâr değilmiş. Önerim akıllıcaymış, dur bakalımmış. Dün, yıldırım tel. '300.000 lirayı, bilmem ne bankasına havale ediniz.' Vadeli hesapta 381.000 lira param vardı. Çözdüm. Hemen gönderdim. Sözde 1 Kasım 1985 gününe dek evde oturulmasını sağladım. Nereden belli, bu arada beş milyona alıcı bulup, satmayacakları. Güvencemiz ne? Hiç.

Fatoş da ecel teri döktü kuşkusuz. İki ince altın bileziğini uzatmış. Ağlamaklı. "Ne yapar bunlar babacık. İşe yarar mı?" Aklımda hep, *'öyle sarhoş olsam ki, bir daha ayılmasam!'*

11 Ekim 1984 Perşembe, Saat: 21.00

Bir ay, on günden bu yana sustum yine. 5 Eylül 1984. Güya dinlenecektim, gece gündüz içtim, ne bulursam, gece uyandığımda, sabahleyin gözümü açar açmaz. Karar: İçmemek. Ertesi gece aynı pis tuzak.

Bu gün işten çıktım. Saat 18.00. Nereye gitsem. Akşam serin oluyor. İçimde kazak yok. Yenice düzelir gibiyim, yineleyebilir grip. Tavukçu'ya uğradım, tüm masalar dışarıda, dolu. Körfez keza, Mülkiyeliler Birliği, o da öyle. Kirpi Restoran'a gitmemekte kararlıyım. Peki, nereye?

Günlerdir *Ze Orocco* ile kayığı *Rosinha** arasındaki büyük sevda içimi kavurdu durdu, neden öylesine sağlıklı deliremiyorum?

15 Ekim 1984 Pazartesi, Saat: 21.00

Tavukçu'da ikinci duble rakımı yudumlarken, bu gün işyerinde ne demeye kırk yıl öncesinin karayazgısını anlatmaya kalkıştım deyip sinirlendim. Menenjit tüberkülozdan ölen gencecik karın; sekiz aylık –hınk demiş burnundan düşmüş– çocuğunun kara, uzun kirpikli, göremediğin gözleri seni yasa boğdu yaşamınca, tamam, ama zehirli sıtmanın tükettiği çocukluğunun ölüm dönüşünü aktaran orta yaşlı adama, daha ne acılar yaşandığını duyurmanın ne gereği vardı. Eskil çekilenler yarışmasını kazanmak! Hangi koşullardan hangi(?) başarıya ulaşıldığını kanıtlamak ya da umutsuz geleceğe özür hazırlamak. İkisinin de iler tutar yanı yok.

Bıraktığım yerden sürdüreyim diyorum, bıraktıklarımın önemsizliğini bilerek. Yoksa bu yavan çekişme kafama bir acımasız delik açılmadıkça çekirge kemirgenliğiyle canıma okuyacak. Notlarımda yıldızla kesintiye uğrayan bölümü değiştirmeden bir kez daha yazayım en iyisi. Dokunmayayım o günün sıcağı sıcağına saptamalarına.

30 Ekim 1979 Salı, saat 24.00 Güneş'le Sina'ya hazırladığım sahne düzenine göre oyunumu sundum. Pek bir anlam veremediler. Onlar gidince bozgunum başladı. Olay *23 Ekim 1979* günü oluyor. Cevdet telefonla aldığı bilgiyi iletiyor bana, 30 Ekim 1979 günü öğreniyorum olanı biteni. Ne yapılabilir? Saat farkını hesaplayarak aradım İngiltere'yi. Evde yok. Bir buçuk saat sonra yine aradım. Bu kez karşılaşabildik. On beş dakika neler konuştuk? Ayrıntılarını şimdi anımsayamıyorum. Güneş'le Sina gece geldiklerinde öğrendiklerimi belkilik kuşkusu biçiminde öyküleme gereğini duydum, inandırıcı bulmadılar, böylesine aykırı bir olasılığı aklıma getirmemi vehimli yaratılışıma bağladılar. "Telefon konuşmasından da bir şey çıkaramadım, Fatoş'un dilinin altında bir bakla var ama ne?" demekle yetindim.

* Vasconcelos'un *Kayık* adlı romanındaki başkişiler. M.S.

Canlar bir gece rahat uyusunlar. Yatıldı. İkinci beşlik yatıştırıcıyla zor kendimden geçtim. Sabah, 31 Ekim 1979, dayanamadım artık doğruladım haberi. Alabildiğine şaşkınlık, öfke. Bir yandan verip veriştiriliyor yobaz *Sudanlı*'ya, nedense İngilizlere de. Ardından avutma faslı. Aşırı büyüttüğümü olayı, her şeyin düzelebileceğini ileri sürmeler. O günün gecesi birlikte çağrılıyız bir ortak dosta, yemeğe, nasıl giderim. Bir bahane uydurdum, gitmedim. Aklımı –kaldıysa– başıma toplayarak sözde, yeniden uyarayım şu kızcağızı dedim. Bu kez beş dakika sürdü telefon konuşması. Hiçbir yararı olacağını sanmam. Oturdum, uzun bir mektup yazdım, türlü gelişme olasılıklarına göre nasıl davranmaları gerektiği üstüne, postaladım özel ulakla.

21 Ekim 1984 Pazar, Saat: 19.30

(Ceketimin yakaları genişmiş, artık gülünç kaçıyormuş. "Diken terziye götür, daralttır" diye tutturdu Fatoş. Böyle ayrıntılarla uğraşamam. Benim yaşımdaki adam, dar yakalı, geniş yakalı ceket giymiş kimin umuru. Benim içim çürümüş a kızım, hâlâ ayrımında değilsin. Uyku ilacımdan yarım tablet verdi, gerisini saklıyor, korkuyor tüpün tamamını yutar, eşek cennetini boylarım. –Akıllı, yedeğim var!–

Oysa nerde bende o yürek. Tasarımdan öteye gitmez. *Arguedas* bildiğim son örnek. Tamam, dediler mi gereğini yapıyorlar.)

3 Kasım 1979 Cumartesi postaladığım mektubumda yazdıklarımın hiçbirini uygulayamayacaklar eminim. Uygulasalar da olayın duyulması önlenemeyecek. Ne gibi sonuçlar doğar? Diplomatik skandal bile akla gelebilir. Öyle ya, siz İngiliz Hükümeti'nin verdiği bursla gidin oralara, sonra da polisine karşı koyun, vatandaşlarına hakaret edin, adam gibi tartışacağınıza, hır çıkarın, dövüşün. Yağma vardı. Kovsalar bunları yeri. (O gün Deve'siyle Fatoş Londra'ya gitmişler. Bir *pub*'da biralarını yudumlayıp yarenlik ederlerken bursiyerlerden bir zebellah Sudanlı yanlarına sokulmuş. Pat diye. "Sen *Müslüman Türk* değil misin? İçki haramdır haram! Başı açık, kısa etek geziyorsun. Memleketimde böylelerine *fahişe derler!*" yollu çıkışmaya başlamamış mı bozuk

İngilizcesiyle Fatoş'a. –Fahişe sözcüğünü kendi dilinden söylemiştir herhalde.– Deve'den esaslı bir sol kroşe. Yufka burnu ezilivermiş zavallı, beyni yıkanmış zencinin. O da can havliyle kalkıp hamle etmiş, eli armut toplamıyor a! Karışmış ortalık. Bitivermiş iki İngiliz polisi hemencecik orada. Deve'nin ayranı kabarmış bir kez. Vur ha vur! Ayırmaya çalışan polislere de savurmuş bir iki tane. Fatoş'un da –hayret!– kan tepesine sıçramış. Bağırıyor. "Pis İngilizler, siz ne karışıyorsunuz! Bırakın görsün hesabını hayvanın!" Kuşkusuz o kızgınlıkla ve dalgınlıkla *Türkçe* değil. Haydi yaka paça, cümbür cemaat karakola. Bir gece gözaltı. Neyse ki, tutanaklar tutulup, *ikamete rapten* salıverilmişler...) Tam böyle mi olmuş olay? N'ebliym! Ben de Cevdet'in yalancısıyım...

Mektubumda kesinlikle eleştirmeye kalkışmadan ikisine de güç vermeye çalışmıştım.

31 Ekim 1979 gecesi yarım şişeye yakın viski artı konyak devirdim, Güneş'le Sina yattıktan sonra. 2 Kasım 1979, onları selametledikten sonra da votka artı cin içtim, güya kendime geleceğim. Bir damla içmiyordum, alışmıştım epeyce tümden yalnızlığıma, 'günlük' şu bu derken vakit onca zor geçiyor sayılmazdı. Bu bela nereye varacak?

Fukara Fatoş'çuğum, yetimim, canım yavrum, ne yapıyorsun acep bu berbat durumda? Yine de yaşayacağım çaresiz. Kalktım, kaynar kaynar yıkandım, yattım.

...

ANKARA
5 Kasım 1984

Sevgili Feride,

Hangi anlamlı boşluğa kefen biçmeye kalkışılıyor söyler misin bana? Kuşkum kalmadı. Tüm doluluk uğraşları apaydın, göz kamaştırıcı hiçliğin yüce pırıltısını, aydınlığını görmezden gelmeye yönelik.

Saçmalık saydığımız davranışlarımızı bilgelikle eşdeğer tutup durmuyor muyuz? Özgürlüğün tutsaklık, tutsaklığın özgürlükle kesiştiğini kavrayabilmek, acıların ulaşılmaz sınırtaşı olmalı...

13 Kasım 1984 Salı, Saat: 20.00

Gün belirtme inadı, kargaşayı tümden içinden çıkılmaza dönüştürecek. 2 Kasım 1979 gününü özetleyen notlarımı bıraktığım yerden nasıl sürdüreceğim? Ne bileyim ben? Öyleyse çekiver kuyruğunu. E, ne olmuş? İki lokma geçmiyormuş boğazımdan. Çocukların bıraktığı tatlıdan yedim biraz. Fatoş'a bir kez daha yazmayı düşünüyordum, gelmeyecek elimden. Bari defterime dökeyim derdimi. Bu uğursuz terslik nelere patlayacak bakalım. Parasal yönünü bir tarafa bırakalım, nasıl bırakacağız, kefilin olarak imza bastık, a canım kızım, işinden de atılırsan –ki ona ne şüphe? Ne olacak? Ne garip yazgı! Of, of! Yirmi bin liralık iş aldım, yarısını peşin verdiler, yardım istemekten vazgeçin, demiştim galiba telefonda, aldığım işi abartarak. Hem örtbas edilsin kaygısına düşülecek hem *Lloyd George*'u doğrularcasına heriflerden avukat parası dilenilecek. Bizde de var ya, parasal gücü olmayanlara savunma avukatı görevlendiriliyormuş oralarda da. Avukatlık ücretini devlet ödüyormuş. Ah çocuklarım ah, yarım aklınız da uçmuş sizin...

Susayım en iyisi, yazdıkça kafa çatlatan sancılar giriyor beynime. Şimdi, bir de *'bir şey olmamış'* oyunculuğu başarılacak, yakınlarıma, tanıdıklara. Ne zamana dek?

5 Kasım 1979 Pazartesi, Saat: 00.50

Dün Sultan geldi. Akşam saat 17.00'ye kadar çalıştı. Bu arada sütkardeşim Merkez Valisi Ayhan Vidinli ile karısı çıkageldiler. Aşağı yukarı bir yıldır görüşmüyorduk. Benim alkol serüvenlerim kulaklarına gidiyordu. "Bak kardeşim, gidişin gidiş değil. Sonunda seni hastaneye yatırmak zorunda kalacağız." O yüzden. Nereden esti akıllarına. Yüzümden anlaşılıyordu bitkinliğim. Yazıyor muymuşum? "Eh işte çiziktiriyorum bir şeyler!" Laf olsun diye soruldu bana kalırsa. Akşam yemeğine çağrıldım. Üç bardak çay, iki kaşık pilavdı yediğim. Nazlanmadım. Evlerinde *ANNA KARENİNA*'yı seyrettik televizyonda. Eve döndüğümde saat 23.30'a geliyordu. Yine de telefon ettim Yur-

danur'a, Rosemary ne zaman gidecek İngiltere'ye? Fatoş'un emanetlerini göndereceğim onunla.

Bu gün Yurdanur telefon etti, Rosemary 26 Ekim Cuma günü gitmiş Ingiltere'ye. Bu kız hep böyle pamuk ipliğine bağlar işlerini. *Rovigon* istiyordu. Kalın bir zarfa koyup postaladım. Mektubumda yine birtakım öneriler sıraladım. İngiliz avukat hafif para cezasıyla kurtarabilir miydi durumu? Umut işte.

Sabahları üç saat elektrik yok. Çalışamıyordum zaten, bu ruhsal çöküntüyle hiç çalışamayacağım anlaşılan. Akşam, günlüğe birkaç satır eklemeyi tasarlıyordum. Haberler'in arkasından pıtırt! gitti elektrik. Özel program. Saat 23.00'e kadar mum ışığında bekledim gelmesini ışığın.

Ne diyeyim bilmem ki sana Fatoş'çuğum! Nisan ara tatilinde *İrlanda*'ya uzanmaktan dem vurabiliyor hâlâ. Bir bakıma iyi. Umursamazlığa vurmak zahir. Tüm telaşıma karşın, siteme başvurmamaya özen gösteriyorum ya, içim içime sığmıyor.

Bazı kararlar almalıyım. Gıdamı bu denli savsaklamamalıyım bir kez. Alt dişetlerim çekilmiş. Güçsüzüm. Ne olursa olsun birkaç satır yazmayı sürdürmeliyim. Oynatacağım yoksa.

Terör, günlük yaşamın –giderek, irkiltmez alışkanlığı.

6 Kasım 1979 Salı, Saat: 22.10

Sabah, 9.00'da kalktım, buzdolabının fişini çektim, bir onluk nobraksin daha, hemen yatağa. Gece dalıncaya dek 03.00'ü bulmuştum. 11.30'da yine kalktım, elektrik gelmişti. Çay koydum ocağa. Kapıcıdan ekmek, gazete. Su kaynayıncaya kadar gözattım. Tamam Ecevit'in listesine verilmiş oylar.

Dün geceki konuşmaları anımsadım. Ayhan'ın Hukuk Fakültesi'nde okuyan oğluna göre, TİP en tutarlı parti. Saygılı, dinliyordum. Delikanlı, "*J. Paul Sartre*'ın 1968 Fransız öğrenci eylemlerini desteklemesi davaya ihanetti," dedi. Babasının yanıtı: "FKP yorumlarının hemen doğru kabul edilmesi yanlış. Her şey gelir geçer. Sartre çağının büyük düşünürlerinin başında anılır." Anlamam. Ben küçük, zavallı dertlerimin boğulmasındayım.

Akşam saat 18.00'e doğru dayanamadım artık, bir tas çorba, tek domates, yarım kuru soğan eşliğinde bol ekmek tıkındım. Ölmüşüm açlıktan..

12 Eylül 1987 Cumartesi, Saat: 12.45

Amadeus Dörtlüsü çalıyor. Notlarımı okumayı içim kaldırmıyor, saçmayı saçma kılamamışım besbelli. Daha yirmi sayfa var geride ayıklanacak. Gezdireceğim dedektör su bulamayacak, orası apaçık. Ne yapmalı... Birkaç tarih düşürelim en iyisi:

20 Kasım 1979 Salı, Saat: 21.25

İstanbul Hukuk Fakültesi Dekan Yardımcısı Prof. *Ümit Yaşar Doğanay* öldürüldü. Dün de MHP İl Başkanı *İlhan Darendelioğlu* öldürülmüştü...

5 Şubat 1980 Salı, Saat: 21.20

Bir hafta mı oldu, korkunç boyutlu devalüasyona başvurulalı. Bir dolar 47.10 Türk Lirası'ndan 70.– Türk Lirası'na yükseldi. Ardından zam patlamaları, yüzde yüz-yüzde dört yüz oranlarına varan. KİT'lerin 361 milyarı buluyormuş zararı. Örnekleyeyim: Dolmuş 7.5 liradan 10 liraya, rakı 160 liradan 250 liraya, Samsun sigarası 15 liradan 25 liraya, gazeteler 10 liraya çıktı. Defter, kalem vb. yüzde dört yüz zam gördü. Gazete kâğıdının tonu 9000 liradan 40.000 liraya fırlamış. Bugün kırk yayınevi 'batıyoruz' yollu bildiri yayımladı...

Fatoş'tan telgraf: *"BERAAT ETTİK BABACIK ÖPERİZ MÜŞFİK ELLERİNDEN."* Ağladım.

Şu İngilizler insan adamlar canım!

31 Aralık 1985 Salı, Saat: 17.00

Kapıma sıkıştırılmış buldum pusulasını:

'Aşkolsun! Aslan Davut'çuğuma deve demişsin. Kızına adımı vermiş biliyor musun? Hatırlayıp *noël* kartı yollamış ta Amerika'lardan...

Bil bakalım yeni yıl armağanı ne aldım sana. Sürpriz! Gel de paketini sen aç.

Ya sen? Ne aldın bana? Sakın zarfa para koyup bırakma. Çok küserim sonra bak.

Nice yıllara biricik Mua'cığım!

F.'

13 Eylül 1987 Pazar, Saat: 12.45

Bir kış daha dayanmalıyım. Altmış beş yaşımı doldurabilirsem ikinci emekliliğimi kimse yadırgamaz sanırım artık. Ölümü beklerim, sessiz sadasız köşemde. Yollarda yığılıp kalıverecekmişim gibi geliyor bana. Gözlerimin altı torbalandı. Ölüm nasıl beklenir? Param yeterse rakı içerek, gece-gündüz birbirine karışır... *ARAGON*'du yanılmıyorsam bu yöntemi benimseyen. Ben de ne Aragon'um ya! *Alkışlarla alkışlarla* geçivermedi hayat!

Saat 17.00'ye doğru Fatoş'a gideceğim. "Yoruldum babacık beni de götür," diyor, "ne cehenneme gideceksen." Kırk yaşına daha yeni bastı. Onu da çürüttüm. Aferin bana...

Birkaç ay önce miydi? Evine uğramıştım. "Fatoş'çuğun hasta da pasta" dedi, kapının eşiğinde. Ayakkabılarımı çıkardım. "Ateşin var mı?" "Var." Serçe parmağımla ağzından yoklayacaktım her zamanki gibi. Önledi. Boynunu gösterdi. Dudaklarımı dokundurdum usulca. Titredi hafifçe, ürperdi. Kızardım galiba. "Olsa olsa 37,1. Korkma, bir şeyciğin yok."

(Çankaya – ANKARA, Şubat 1989)

"YİNE öldürgen bir intihar sabahı, yirmi miligram nobraksin almama karşın, ellerimin titremesini önleyemiyorum; kaydın bay Muannit Sahtegi, yapma, seni konuşmak değil, yazmak kurtarır derken, yani günlük adı altında ilk üç beş tümcenin yazıldığı günden tam üç yıl sonra, yeniden başlamayı deniyorum. Yoksa, galiba, dün gördüğüm, yanıbaşında sulandırılmış rakı şişesi, dilenen ihtiyardan beter yıkılmış olacağım. Neyi, nasıl, niçin kurtarmak? Neden bunca korkmak yıkılmaktan, yok olmaktan."

"Kendi yaşamını otobiyografi biçimine sahip bir kurmaca olarak mı sunuyordur Bener, yoksa otobiyografiyi andıran bir kurmaca mı yazıyordur? *Muannit*'te belli değildir bu."
— Orhan Koçak

Bay Muannit Sahtegi'nin Notları, Bener'in kurmacayla, yazıyla olan ilişkisini iyiden iyiye köpürten bir yapıt olarak çıkıyor karşımıza.

Kapak Resmi: Robert Rauschenberg

KİTAP
SKB 612615 UPH

ISBN 975-08-0616-6
5 YTL
9 789750 806162